МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО
свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай областнойи Грозненски городскойи комитетий а Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета а орган
Орган Чечено-Ингушского областного, Грозненского городского комитетов Коммунистической партии Советского Союза и Верховного Совета Чечено-Ингушской АССР

№ 70 (2591) | Ера, 31 август, 1961 шу. | Мах 2 кеп.

АРАДУВЛ 1923-ча шера денз

КХОАНА ДIАДОЛАЛУ КЕРДА ДЕШАРА ШУ

Эггара хьалха школе деша баха кийчбеннаб
И. Плиева фотоэтюд

Кердача дешара шера хетаяь материалаш еша газета укх номера йиълагIча оагIо тIа.

КЕРДА ДЕШАРА ШУ

Вай мехка коммунизма материально-технически база хьалъяра, берригача къахьегамхой вахара хьал тоадара, цар культура айяра, парте кердача Программа проекта тIа белгалдаьхараш кхоачашдара Iалаьмате боккха лоархIам болаш да дерригача халкъа образовани лакхъяр, коммунистически кхетам а болаш шерра коммунизм хьалъеча юкъе хьинаре дакъа лоацаргдолаш керда саг хьалкхевар.

Уж доккхий декхараш кхоачашдара тIехь-тIехьагIа дукхагIа рузкъа а низ а тIабохийт Коммунистически парте а Советски правительства а.

Кхоана дешара шу дIадолалу. Цунна кийчо еш, йолаш йола школаш тоаеш а керда яраш хьалъеш а чIоаггIа къахьийгад вай республикерча дуккхача районаша. Цу балха юкъе дикка дакъа лаьцад болхлоша меттел дешархоша а цар даьш-ноаноша а. Цудухьа дика тоаяьча, хоза кийчъяьча дуккхача школашка шоай хьаькъал, кхетам лакхбе, говзал Iомае йиш хургья укх шера вай республике деша доагIача берашка.

Дешара дика кийчо ярца белгалъяьннай укх шера Сунженски, Старопромысловски, Наурски, Гудермесски, иштта кхыиола а районаш. Цар школаши инвентари тоаяьй, кхоачам хиллал доагор Iалашдаьд.

Дикка болх баьб республике школашка шин-кхаь сменах дешилга дIадаккхара. Цу гIулакха хьал а яь дIаеннай 10800 дешархо чухошаргвола 32 школа, цул совгIа оощественноста низаца, нах бахача 108 моттиге школаех хетта хьалъяьй 5 эзар гаргга дешархо чухошаргвола 150 класс.

ЧIоаггIа йоакхо ю вай республике вайнаьха йиIигашка дешийтара а. Даьйи ноанойи кхетам кIезига хиларах а кхыдола бахьанаш нийсденна а шоай ханнахьа дешанза йисача, кхувш йоагIача вайнаьха йиIигашта къаьстта деша 875 саг чугIоргволаш 57 класс вIашагIъеллай, цул совгIа йоккха гIа йолча классашкарча вайнаьха йиIигашка а мехкарашка а дешийта 450 сага лоархIамболаш 4 интернат хьайийлай. Цу тайпара школаш шеръергйолаш я республике.

Къонача тIехьенна коммунистически кхетам балара, эхь-эздел Iомадара Iалаьмате боккха лоархIам болаш да школаш-интернаташ йохкилга, аьннад Н. С. Хрущева, парте XXI-ча съезде ше доклад еш. Из гIулакх чIоаггIа шерде лаьрхIад парте Программа кердача проекта тIа. Городашка а юрташка а тIехь-тIехьагIа дукхагIа, эггара тIехьа цу школашка шоай берашка дешийта безам болча даьй-ноаной дерригача а бераша цига дешаргдолаш болх вIаштIехьбаккха лерхI кердача Программа.

Вай Нохч-ГIалгIай республике 4000 саг чу а гIоргволаш 8-негара 15-нега кхаччалца шеръяьй укх шера школаш-интернаташ. Школашка-интернаташка мел эшаш дола хIама паччахьалкхен чотах хургда.

ТIеххьарча шерашка дикка болх баьб дешар вахарца дувзара, дешархошта производственни гIулакхаш Iомадара. Дешархоша шоай Iомаде безам хиларга хьежжа производственни балхаш Iомаду, школашкарча производственни мастерскешка, предприятей цехашка, колхозий, совхозий бригадашка, фермашка. ХIанз 32 тайпара говзал Iомаю школашка дешархошта. Из тайпа болх дIахо шербе, тоабе безилга чIоагIа белгалдаьккхад парте Программа проекта тIа а.

Школашкара болх лакхерча идейно-политически боарамах чакхбаккхара хьакъехьа хьехархошта хьалхашка латтараш Iалаьмате доккхий декхараш да. Цар тайп-тайпарча Iилмаех а производственни балхех а дешархой дика кхетабарал совгIа, къамашта юкъе доттагIал хургдолаш царна интернациональни кхетам бала беза. Общественни хьашташ шоай дарел хьалхадоахаргдола, производственни балхаш дика кхоачашдергдола, капитализмах юхедисача воча гIулакхашца, къаьстта чIоагIа дына гIулакхашца къовсам лоаттабергбола, шерра коммунизм хьалъеча балха юкъе хьинаре дакъа лоацаргдола, коммунизме яхаргйола, унахцIена къона тIехье кхее еза. Шоай беррига а хьехам шерра коммунизм хьалъеш деш латтача балхашца, КПСС Программаца кхыча чурча а арахьарча а гIулакхашца айхха бувзам болаш бе беза.

Уж тайпа доккхий бехктокхаме гIулакхаш толамца кхоачашдара хьехархой шоаш, уж дерригa дешаш дика довзаш, кхетадеш хургболаш, масса а хана шоай хьаькъал, кхетам, лакхбеш болх бе беза.

Школай балхашта юкъе дикка дукха лоархIамера кхоачамбоацараш да хIанз а. Цхьабола хьехархой, къаьстта вайнаьха бараш шоашта хьалхашка латтача доккхийча декхарех дика кхеташ а уж кхоачашде Iилмаш Iомадаь кийчбенна а бац, хIаьта цхьа наггахьа бараш дына гIулакхаши кхы тIехьадиса гIулакхаши шоаех доахкаш а ба. Из Iалаьмате доккха лазар да. Из школашкара дIадаккхара хьехархой кхетам лакхбеш а из лазар дIадаргдоацаш кхийттарех школаш цIенъеш а болх бе беза просвещене Министерства, ерригача общественни организацешка.

Цхьайолча юрташка еш латта школаш а общественни низаца еш латта классаш а йистеяьннаяц. Из болх сиха йистебаккхара гIишлош ерий а общественноста а беррига низ тIабахийта беза.

Дуккхача юрташка дохкаш кхоачам хиллал тайп-тайпара учебникаш, тетрадаш, кхыдола дешара пособеш, кога гIирс бац. Уж тайпа кхоачамбоацараш Курчалоевски, Назрановски, Веденски, кхыча районашка а да.

Дешар дIадоладеннача хьалхарча деношка кхы а дуккха кхоачамбоацараш гучадаргда, уж кхоаненга ца а доахаш сихха дIадаха деза.

Шеко яц КПСС Программа тIа белгалдаьха халкъа образоване керттера гIулакхаш хьалха а доахаш, деррига шоай декхараш толамца кхоачаш а деш халкъа образоване болхлой, хьехархой, дешархой КПСС XXII-ча съезда сий долаш накъа гIоргхиларах.

Болх даькъал хилба коммунизме бахаргбарий а коммунистически кхетам, эхь-эздел, гIулакх долаш уж хьалкхебергбарий а!

Ремонт ергья

Хьинаре къахьегаш хьабоагIа Грозненски локомотивни депо котельщикаш. КПСС XXII-ча съезда сийна шерра социалистически яхь а йоаржаяь хIара денна керда толамаш доахаш хьабоагIа уж. Коммунистически къахьегама ударникаша Толстов Леонида, Гвоздиков Николая, Янхотов Сергея, паровозаш дулача Истамулов Султана хIара дийнахьа цаI-ах — шиъ норма кхоачашъю. Июль бетта план тIеххкоачаш а еш, котельни цеха коллективо из 7 паровоза йир. ХIаьта август бетта 9 паровоза ремонт е дош а деннад цо.

Доагами материалаши кхоярца 5 эзари 385 сом ахча кходаьд цеха коллективо.

Укх деношка хиннача собране белгалбаьхар дика къахьийга котельщикаш В. Коломытов, З. Абдулкадиров, Я. Наурханов, К. Данилов.

Г. АНОХОВ.

ХЬИЙКЪАЙ ГИБРИДНИ ХЬАЖКIАШ.

Укх деношка «ВИР-42» яха гибридни хьажкIаш чуэца болабеннаб Гудермесски района «Дружба» совхоза цхьоалагIча отделене хьажкIаш лелаераш.

Дика хьийкъай Хамурзаева Мединас кулгалдеча звенос хьалкхеяь 80 гектара тIара гибридни хьажкIаш.

Хала болх ба гибридни хьажкIаш чуэцилга. Деррига балхаш кулг-кара де дезаш да. Из дика кхета а деш лоаццача хана хьажкIаш чуийца яха лерхI цар. Хьинаре къахьег Хамурзаева Мединай звено членаша. ХIаране тIеххкоачашъю дийнахьа йола балха норма. Белгалбаьнна дика болх бу Махмадова Табарика, Юсупова АсмаIас, Висимбаева Тамара.

Бакъда, хьажкIаш чуэца доладеннача укх хьалхарча деношка балха новкъарле еш дола хIамаш а гучадаьннад. Масала, корзинкаш ца хилар бахьан долаш хьажкIаш цIагIара кхухьача галешка гулъю звено членаша. Хьаяьхача хьажкIашта кIал дехка зIараш дац, уж лаьтта Iойоассаю. ДогIа дийлхача дукха хьажкIаш талхаргья.

М. МУСИЕВ.

Сихбенна хьайбашта доакъар Iалашдеш боахк Первомайски района Орджоникидзе цIерахча колхозера къахьегамхой. Йол кийчъяра план кхоачашъяьй цар. Хьакха уллача ерригача 450 тонн аьлах 324-нех аргIаш даьд, юхейисачох а укх деношка аргIаш даь баргболаш ба.

СУРТА ТIА: Аьлах аргIаш деш боахк Хамхоев, Евлоев, Котиев, Гандаров.

С. ХАКИЕВА сурт.

ССКП XXII-ча съезда сийна

БЕРРИГА НИЗ — ХЬАЖКIАШ ЧУЭЦАРА

ХьажкIий кхашка

Наурски район. (Телефонаца). ХьажкIаш хьокхаш латт «Россия» яхача колхозе. Эггара хьалха хьажкIаш хьакха араьлар В. Кургузовеи Т. Тарасовеи комбайнаш. Сменах йола нормаш 150—160 процент кхоачашъю царех хIаране. ХьажкIаш чуэца болабеннаб «Терский» яхача совхозера «Красное знамя» яхачеи Ленина цIерахчеи колхозашкара механизатораш.

* * *

Урус-Мартановски район. (Телефонаца). Сихбенна хьажкIаш чуэцаш боахк «Красноармейский» яхача совхоза къахьегамхой. Селхан чуийца яьннай нов. Хачукаева бригадера хьажкIаш.

— Хетаргахьа, — йоах совхоза директора нов. Мусиенкос, — хIара гектара тIара 65 центнерал кIезигагIа йоацаш хьажкIаш чуийцай цу бригада.

Тахан нов. Кагерманова кулгалдеча коммунистически къахьегама бригада механизатораш а болабеннаб хьажкIаш чуэца.

20 ДИЙНАХЬА ЧУЭЦАРГЬЯ

ХьажкIаш хьувкъаяр духьа укх шера къаьстта чIоагIа хьинар совдаьккха къахьегаш хиннаб Шелковской района «Коминтерн» яхача юртбоахама артелера колхозхой. БIаьстан юххье денз цар иштта дика кхеяр бахьан долаш хIара гIадамах кхоккхеи йиъ-йиъи хьажкIа а лета, хьу санна хьалъэтта латт кхашкара хьажкIаш. ХIанз тIеххьара балхаш чакхдаха дезаш ба колхозхой — дика хьийкъа хьажкIащ ханнахьа а ца йойташ а чуэца езаш ба уж.

Специалисташца-агрономашца цхьана колхоза правлене балха план оттаяьй 20 балха дийнахьа хьажкIаш чуийца йоахаргйолаш. Цу гIулакха кийчъяьй хьажкIаш чуэца ши комбайн, томараш тIехь хьажкIаш дIакхахьа кхоачам хиллал тIехьатувса лафеташ, аьта гIадамаш силос йолларгйолчча тIаоза тракторàш, автомашинаш вIаштIехьаяьхай.

Дика къахьега дош деннад комбайнераша Ерошкин Василеи Погорелов Анатолеи. ЧIоагIа да цар дош.

Лакхача хьажкIаша къайла яьккха йода уж чуэцаш йоалла Ерошкин Василе агрегат. Механизмо цIена болх беш, цхьан оагIора бункер чу легаш томараш тIехь хьажкIаши вокх оагIора оаташ силоси а йолаш бухь билла йода из. 5—10 минут мара ха юкъе ца йолийташ цунна юхера дIаух хьажкIех етта йола тракторашта тIехьара лафеташи силосах етта йола автомашинаши. Цхьаннахьа а ца соцаш колхоза хьатташкеи силос йоллаш латтача моттигашкеи ух уж. Нийсача боарамах лелача балхо хьахьокх механизатораша гIулакх дика вIаштIехьдаьккха хилар, парте исторически документаша — КПСС Программаи Уставеи проекташа къахьегамхой хьинар айдаь хилар.

Комсомольца Гордейчук Виктора хьалхле лелаеча механизированни звеной участкера хьажкIаш чуэцаш ва Ерошкин Василий. Кхай тIа цхьа хьажкIа ца юташ цо хIанзале а чуийцай 25 гектар совгIа долча кхай тIара хьажкIаш.

— Уж тайпа дика хьийкъа хьажкIаш хIанзалца цIаккха чуийцаяц аз, — йоах комбайнера. — ТIеххьара чуийцача 6 гектара тIара 349,5 центнер томараш тIехь хьажкIаш колхоза хьатта дIаяхьийтай аз. Юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 58 центнер я уж.

Ерошкин Василе агрегатаца болх беча болхлоша дийнахьа йола нормаш 120—130 процент кхоачашъю. Цул тIехьавусаш вац цу колхоза шоллагIча комплексни бригада кхашкара хьажкIаш чуэцаш вола комбайнер Погорелов Анатолий а. ХьажкIаш чуэца йолаелча денз 20 гектара тIара хьажкIаш цIена чуийцай цо.

Даха доаггIача тайпара накъа гIоргда вай КПСС XXII-ча съезда — иштта лозунг а долаш къахьегаш ба хIанз колхозхой.

С. СЕРГЕЕВ.

Сухалбе кхашкарча балхашта

Республика кхашка гIолла 1961 шера 25-ча августа кхаччалца даь-балхаш

ХьажкIаш чуийцай:	1961 шу (гектараш)	1960 шу (гектараш)
Ялатийна лаьрхIа	196	--
мошача доакъара лаьрхIа	22734	22485
Шекар доаккха свекла чуийцай	338	—
Зябь аьхай	28569	28729

Республика кхашка дика хьийкъа ялат чуэцаш латт. Гудермесски, Грозненски, Наурски, Шелковской, иштта кхыча районашка ялатийна лаьрхIа хьажкIаш чуэца болабеннаб. Хьалхара бIаьш гектараш хьажкIаш чуийцай цига.

Укх шера соахкарчул дуккха а хьалхагIа шекар доаккха свекла чуэца болабеннаб. Укх шера Гудермесски, Ачхой-Мартановски, Курчалоевски, Шалински, Урус-Мартановски районашка дика хьалкхеяьй свекла.

ХьажкIаши свеклан чуэццашехьа хьайбашта доакъар а кийчду юртарча къахьегамхоша. Укх шера республике 900 тонн силос кийчъе еза. Къаьстта дика вIаштIехьбаьккхаб из болх Наурски, Грозненски, Урус-Мартановски, иштта кхыча районашка. Цхьабакъда, хьажкIаш чуэцара кийчо яреи силос Iалашъяреи балхаш чIоагIа тIехьадисад Каргалинскии Курчалоевскии районашка.

ТIадоагIача шера ялат дикка хьалкхедара хIанззехьа а чIоагIа йоакхо ю республика дуккхача колхозашеи совхозашеи. Сунженски района колхозашка 25-ча августа кхаччалца 7 эзар гектар гаргга зябь аьхай, Грозненски районе — 3548 гектар, Гудермесски — 3360 гектар, Наурски — 3327 гектар. ХIаьта Шалински, Шелковской, Курчалоевски, Наьсарен районашка зябь ахара балхаш чIоагIа тIехьадисад.

ХIанз юрта боахама къахьегамхошта хьалхашка латта керттера декхар да сихеи ца йойташи хьажкIаш, шекар доаккха свекла, гидуаргаш чуийца бовлар.

ХЬАЖКIАШ ЧУЭЦАШ ЛАТТ

ХIа аьнна малх хьалкхетташехь а, миI-миIингашкара ара а бувлаш, юрта йистерча майдан тIа вIашагIбетталу Надтеречни района Знаменка яхача юртара къахьегамхой: маIанах, кхалнах, дешархой. ХьажкIаш чуэца болх уж.

«Гвардейский» яхача совхоза дукхагIа хьажкIаш лелаеш йола юрт я Янаменка. Фуалъяьхача хьажкIий 3000 тонн лургья цу юрто Даьхенна. Хьайбашта юае лаьрхIа 1 500 тонн хьажкIаш дIаоттае моттигаш кийчъеш ба знаменцаш.

Дика къахьийгад Знаменкерча хьажкIаш лелаераша. ХьажкIаш дIаювча хана 106 гектар хулача кхай тIа хIара гектара тIара 46 центнер фуалъяьхача хьажкIий яккха дош деннадар Закаев Салафуддина кулгалдеча звенос. ДIайийнача хьажкIий чIоагIа йоакхо еш дIадахар ахка. ХьажкIаш лелераша кхозза культиваци йир, кара оасар дир, хIаьта хIанз, хьийкъа латта кхаш бIаргадайча, отделене агронома В. Кулишова бIубенна йоах, Закаева звенос хIара гектара тIара 50—55 центнер фуалъяьхача хьажкIий йоаккхаргья.

Геттара дика хьажкIаш кхеяьй Джабраилова Марусеи райсовета депутата Миколаева Нуранеи хьалхле лелаеча звеноша а. 201 гектар хулача кхай тIара хIара гектара тIара фуалъяьхача хьажкIий 60 центнер яккха лерхI комсомольца Гиназова хьалхле лелаеча звенос. Знаменка яхача юрта хIара денна 200 совгIа саг аравоал хьажкIаш чуэца, цхьоалагIча отделене Юсуповеи Дадаевеи бригадашка — 120—130 саг, кхоалагIча отделене — 100 совгIа саг, шоллагIча отделене — 80—90 саг.

ХьажкIаш чуэцара хIанз йолаш а тахан-кхоана кхы тIайоагIаргйолаш а дукха техника я совхозе. Совхоза кулгалхой, инженераш, механикаш декхарийла ба из ерригa техника лаккха балха говзал йолча механизаторашца йизза Iалашъе. Совхоза директор нов. Шкарапут из гIулакх дика вIаштIехьдаьннад ала гIерташ вале а, ала деза, цхьацца йола ледарлонаш цига хилар. Знаменкерча отделене халача хьал тIа ва комбайнер Эдельбиев: 25 пIелг а эшаш я цун агрегата хедер, механизатор сагота ва, цунна новкъостал деш саг вац.

Балха овсарле лакхлургйолча тайпара ший агрегат тоа а яь, хьажкIаш чуэцача геттара дика болх бу Эдисултанова Вахаси, «ДТ-54» яха трактор лехкача цун вошас Мусейпеи.

«Гвардейский» яхача совхоза хьаттарашка хIанзалехь а массехк эзар тонн хьажкIаш Iайнай. Уж хьажкIаш сихха элеваторе дIаяхьа езаш я, цхьабакъда, транспорт ца тоъар бахьан долаш из болх дика лелац. Хьаяьха хьажкIаш сихагIа паччахьалкхенна дIаялара «Гвардейский» совхоза новкъостал де деза районни организацеша.

ХьажкIаш чуэцара балхаш сихденнад «Надтеречный» яхача совхозе а. Цу совхоза хьажкIаш лелаерашта долча новкъостала «ККХ-3» яха 14 комбайни гIудалкхаш а тIехьа ужжал трактораши яьхкай Наьсарен района «Октябра 40 шу» яхача совхозера.

Совхоза ерригача ший техниках а Наьсарерча механизатораша деча новкъосталах а дика пайда а эцаш, беррига къахьегамхой ара а баьнна, хьажкIаш чуэцара болх ханнахьа йистебаккха а паччахьалкхенна хьажкIаш дIаяла а торо я «Надтеречный» совхоза.

П. КОВАЛЬНОГОВ.

Транспорт тоъал яц

Ачхой-Мартановски района Лермонтовский совхозе 1000 гектар дика хьийкъа шекара свеклаш я. Свеклаш лелаеча бригадай коллективаша дукха къахьийгад свеклаш чуэца дика кийчо яра, кийчъяьй уж чуэца комбайнаш, инвентарь.

ХьатIаэттар свеклаш чуэца ха. КIира совгIа ха я совхоз уж чуэца йолаенна. 60 гектар совгIа свеклаш чу а ийцай цу дикача культура 500 тонн паччахьалкхенна дIа а еннай.

Геттара дика хьийкъай уж 5-ча отделенерча Индербиев Махье, Кайхаев Арбе, Расуев Суламбика кулгалдеча звеношка. Ерригача совхозо тIаийцача декхарех гектара тIара 200 центнер яккха лийрхIача метте, цу звеной кхашкара хIара гектара тIара 400 центнер а кхы дукхагIа а свеклаш яргья. Иштта дика хьийкъай свеклаш нов. Пономарев управляющи волча 4-ча отделене а.

Парте XXII-ча съезда сийна къахьегама вахте а этта талхаргйоацаши сихеи шекара свеклаш чуэца оарцагIбаьнна ба совхоза свеклаш лелаю къахьегамхой.

ХIанз свеклаш чуэцилга сихденначa хана хьаяьха свеклаш ханнахьа дIа ца кхахьарах талхар кхерам болаш я. Шекара свеклаш дIаккухьаш республикера ена 25 автомашини цул совгIа колхоза ший машинаши хила езар. Цхьабакъда, машинаш дукхагIа йолча хана, дийнахьа силос дIайоллара балхаш деш хул, алхха бийсанна мара йолалац уж свеклаш дIакхахьа.

Свеклаш Шаьла районе дIакхахьа езаш я. Цкъазза мара цига яха кхец машиний. Цудухьа машинаш дIакхахьа кхоа а ца еш, хьаяьха свеклаш кхашка Iойоассаяь латташ гов, маьлхара ух.

Хьожаяьча машинех АТК-1, АТК-3 машинаш мара яц кхашкара балхаш деши свеклаш дIакхухьаши, цхьабакъда, уж машинаш а, цкъа-дале, балха ара гайна а ювл, шозлагIадале, цхьаяраш балха йоацаш а хул.

— АТК-ара енача 25 машинах тIераяьнна лелаш ши ди даьккхачул тIехьагIа 29 августе юхаенараш 7 машин мара яц, — йоах совхоза директора заместитела нов. Межидова. — Иштта гIулакх хилча тха кхувргдац хьаяьха свеклаш ший ханнахьа дIакхахьа.

Свеклаш лелаераш сагота ба шоаш кхеяь свеклаш талхар кхераш. Хьаяьхача свеклаша кхай тIа латташ ха йоаккхаргйоацаш, сихха уж дIакхухьилга вIаштIехьдаккха деза.

Лермонтовский совхоза кулгалхой декхарийла ба свеклаш лелаерашта маэшша транспорт хилийта.

Р. НАУРБИЕВ,
(тха корр.).

КХОАЧАШДЕРГДА ПАРТЕ ХЬАЛХАШКА ОТТАДАЬ ДЕКХАРАШ

Районий партийни конференцешкара

НАЬСАРЕН РАЙОН

ХIанз КПСС Программа проект ювцача хана къаьгга гуш да советски нах сийрдача вахарга дуга наькъаш, из вай мехка коммунизм хьалъяра программа хилар. Цудухьа чIоаггIа терко тIаяхийта йийцар укх деношка Наьсарен района партийни конференце КПСС Нохч-ГIалгIай обкома секретара нов. А. Г. Цветкова парте кердача Программа проектах яь доклад.

Пренеех къамаьлаш даьча коммунисташа парте кердача Программа проект мога а еш, цунна юкъе яхьа цхьайола предложенеш тийлар.

Советски Союза Коммунистически парте кердача Устава проектах конференце доклад йир парте райкома секретара нов. В. И. Воронкина.

Массехк саго къамаьл дир конференце парте Устава проект ювцаш. Конференце берригa делегаташ раьза а болаш могайир Советски Союза Коммунистически парте кердача Программаи Уставеи проекташ.

Парте райкомо отчетни хана баьча балхах доклад йир парте райкома хьалхарча секретара нов. Х. Х. Хаматханова.

Района партийни организаце лоархIам боллаш болх баьб хьалхашка латта декхараш кхоачашде районера къахьегамхой оарцагIбоахаш, йоах докладчика. КIезига яц районе декхараш дика кхоачашдеш промышленни предприятеш, стройкаш, совхозий отделенеш. Из ала йиш я хIамаш тегача фабрика, АМООС-а, мельзавода, «ЦIе Октябрь» яхача кирпишкий завода, «Назрановский» совхоза Аьлти-Юртарча отделене, иштта кхыйолча предприятей коллективаех.

Цхьабакъда во болх беш, планаш кхоачаш ца еш я АТХ, СУ-3, СМУ-11, СУ-2, бытовой гIулакх ду комбинат, райПО. ЧIоаггIа зе деш, рентабельни йоацаш болх беш я районера шаккха совхоз. Хьайбай продукташ паччахьалкхенга йохкара, хьайбаш дукхагIа дебадара, царгара дукхагIа продукташ яхара декхараш кхоачашдац цар.

Районерча цхьайолча отделенешка кагийча доахах доккхий дараш хийца а доахан лечкъадаь а моттигаш я. Цо доккха зе даьд совхозашта паччахьалкхенга хьайбай продукташ йохкара план кхоачашъяра гIулакха.

Ка бола ялат паччахьалкхенга дохкара план кхоачашъяьй районо укх шера, йоах дIахо нов. Хаматханова, цхьабакъда совхозий цхьайолча отделенешка во хьийкъа хиннад ка бола ялат, 6—8 центнер мара хIара гектара тIара ца йоаккхаш а моттигаш я.

Дикка моттиг дIалоац доклада тIа районе кадраш хьакъоастаяра а уж балхаш тIа бакъахьа дIанийсъяра а гIулакхаца, юрта советий балхаца, бахача наха юкъе беча кхетама балхаца, зуламаш деча наха духьал лоаттабеча къовсамца долаш долча кхоачамбоацараша.

Белгалде доагIаш да идеологически балха, къаьстта атеистически пропаганда, специалисташца предприятеш, учреждениеш чIоагIъеш нах балхашка дIанийсбара гIулакха, хIаьта иштта балхашта хьалха латтача районерча дуккхачар балха опыт дIайоаржа а еш цар мугIараш шердара хьакъехьарча дешашта доклада тIа йоаггIаш йола терко тIаяхийта ца хилар.

Парте райкомеи ревизионни комиссеи отчетни докладаш йистеяьлча къамаьлаш даьча коммунисташа дикка баьшхар парте райкома отчетни хана баь болх.

«Чечингстрой» СМУ-3 начальника нов. Эсмурзиева белгалдир стройматериалашца, къаьстта аьшкабетона конструкцешца строительни организацеш во Iалашъеш хилар, дукхагIа долча даькъе из бахьан долаш план кхоачаш ца еш хилар, хIаьта строительни организацешка специалисташ кIезига хилар а.

Районерча совхозий директорашта, райПО кулгалхошта, дIахьожадаь товараши материалаши ханнахьа дIа ца кхахьарах, йоасса ца еш вагонаш лоаттаеш хиларах чIоаггIа критика йир «Назрань» яхача машиннаькъа станце парторганизаце секретара нов. Литвинова.

Отделене болхлоша доахача доккхийча къахьегама толамашта, тIеххьарча хана районе меттел ерригача республике а цIи хезза бола хьайбаш леладераш, хьажкIаш лелаераш шоаш хьалкхебаь хилара хетадир ший къамаьл «Назрановский» совхоза Аьлти-Юртарча отделене управляюще нов. Мартазанова.

Дика хьийкъай укх шера Наьсарен районе хьажкIаш. ХIанз района партийни организаце керттера дарех декхар да, йоах «Назрановский» совхоза директора нов. Воробьева, из лоархIам бола культура ханнахьа а дика а чуэцар. Цу гIулакха кийчо яьй районо, бакъда, хIаьта а цхьадола кхоачамбоацараш да.

Силоса лаьрхIа йийна хьажкIаш чуэцаш латт районе бакъда, комбайнаша болх эсала бу, хIаьта кхы а вогIа да комбайнаш тIара силоса хьекха хьажкIаш дIакхахьа машинаш кхоачамбоацаш хилар.

Районе хьалъеш латтача, укх шера хьалхара очередь болх бе йолалургйолча, электрифицированни. инструментий заводах, цIекий тоаеча заводах, трикотажни фабриках, уж предприятеш хьалъяра балха юкъерча цхьадолча кхоачамбоацарех а дийцар конференце делегаташа.

Пренеех къамаьлаш даьчарех дукхагIа бараша дийцар районе дына духьалара пропаганда мела лелаеш хилар, из бахьан долаш хIанз а районе бераш, къаьстта йиIигаш, деша ца ухийташ даьй-ноаной хилар, дукха истий кхувлаш а, маьре йодача йоIах урдув ийдеш а, низагIа мехкарий маьре кхувлаш а моттигаш хилар, атеистически темаех алхха 40 лекци мара районе бIарччача шера йийша ца хилар. Уж кхоачамбоацараш хилара бахьан парте райкомо, къаьстта цун пропагандаи агитацеи отдело болх мела баь хилар да.

ДукхагIа долча даькъе цу дешашта хетадир шоай къамаьлаш заготзерно Плиевски пункта директора нов. Алмазова, парте райкома кхалнаха юкъе беча балха отдела заведующе нов. Точиевас, пенсионерка нов. Досхоевас, района прокурора нов. Мухиева, кхыбараша.

Парте мугIарашта нах, къаьстта гIалгIай кхалнах, юкъеозара даькъе болх мела лелабарах а критика йир конференце делегаташа парте райкома.

Конференце къамаьлаш дир КПСС Нохч-ГIалгIай обкома секретара нов. Цветкова, совхозий управлене начальника нов. Тангиева, «Сельхозтехника» республикански объединене начальника нов. Аванесова.

Дийцача дешах соцам тIаийцар конференце делегаташа, хIаьта цул тIехьагIа парте керда райкоми ревизионни комиссии, областной партконференце бахийта делегаташи хержар.

Кердача райкома хьалхарча пленуме хержар парте райкома секретараш: Х. Х. Хаматханов, И. В. Полушкин, И. А. Абадиев.

НОЖАЙ-ЮРТА РАЙОН

Эггара хьалхара районни партийни конференци хилар Ножай-Юрта укх деношка. КПСС кердача Программа проектах конференце доклад йир КПСС Нохч-ГIалгIай обкома секретара нов. Б. Г. Габисова. КПСС Устава проекта хьакъехьа доклад йир КПСС Ножай-Юрта райкома секретара нов. В. Магомгазиева.

Пренешка къамаьлаш даьча конференце делегаташа массава раьза а волаш могайир КПСС кердача Программаи Уставеи проекташ.

КПСС райкома балха хьакъехьа отчетни доклад йир конференце райкома хьалхарча секретара нов. Г. Э. Межидова.

Докладчика белгалдаьккхар, КПСС XXII-ча съезда сийна яьржача социалистически яхье дIахо района экономикеи культуреи дегIайоалае аьнна района къахьегамхоша доккхагIа дола социалистически декхараш шоашта тIаийца хилар. КПСС ЦК январски Пленума решенеш кхоачашъяра района хьалхашка латта декхараш нийса кхета а деш, районо тоъал дика толамаш даьхад юрта боахам дегIабоалабара. БIаьстан юхье хIамаш дIаювш а дIайийнача хIамашта гIулакх деш а даь балхаш дика чакхдахарах торо хилар колхозий кхашка дIайийна хIамаш, къаьстта а хьажкIаш, дика хьувкъае. Доккхий балхаш даьд керда сомий бешамаш дIайогIаш. ХIанз районе массанахьа а кийчо еш латт ялатийна лаьрхIа дIайийна хьажкIаш чуэцара.

Докладчика а къамаьлаш даьраша а белгалду, района къахьегамхоша хьайбай боахам дегIабоалабеш а цар продуктивность алсамйоаккхаш а дика толамаш даьха хилар. Соахкарча укх ханаца нийсийча шура 163 килограмм дукхагIа яьккхай, хIара Iаттагара яьккхар лаьрхIача.

Къамаьлаш даьча делегаташа иштта белгалдаьхар юрта боахама кулгалдеча парте райкомои юххьанцарча партийни организацешеи хилийта дуккха кхоачамбоацараш.

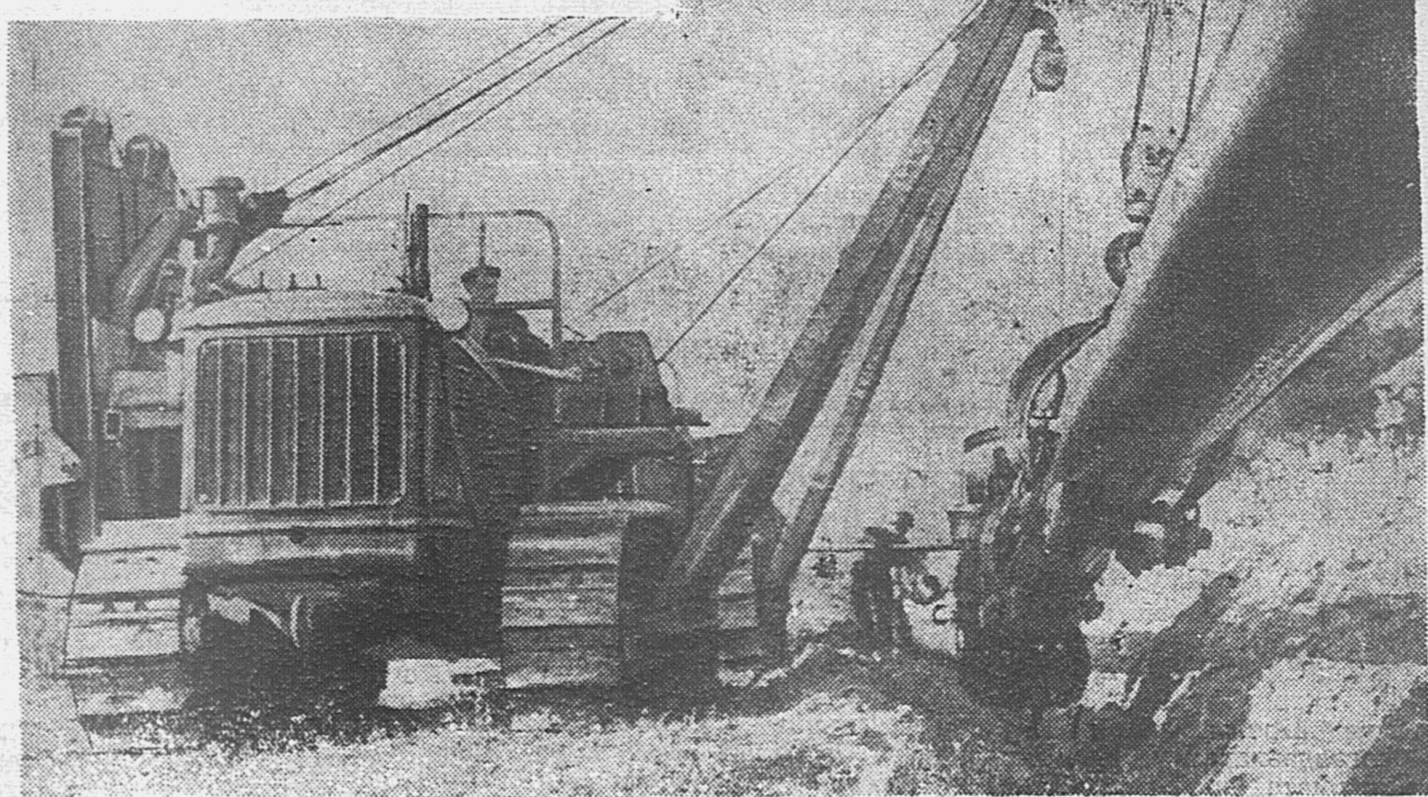
Х. Нурадилова цIерахча колхоза юххьанцарча партийни организаце секретара нов. Сайдарханова белгалдаьккхар, парте райкомо оргпартийни болх вIаштIехьбаккхара юххьанцарча партийни организацешта кхоачамболлаш новкъостал даь ца хилар.

Делегаташа Гагарина цIерахча колхоза председатела нов. Мусаева, Кирова цIерахча колхоза парторганизаце секретара нов. Идалова, Ленина цIерахча колхоза шурий-товарни ферма заведующе нов. Байсуркаева, кхычар дийцар, хо, коартолаш, тхьамка, кхыяраш санна йола дукха пайда лу культураш лелаяра районе хIанз а кхоачамхиллал терко еш ца хилар, колхозни производства ерригa звенош опыт йолча а хьинар долча а кадраех хIанз а вIашагIъехка ца хилар.

Конференце къамаьл дир КПСС обкома секретара нов. Б. Г. Габисова. Отчетни докладах лаьца соцам бир конференце делегаташа.

Конференце КПСС райкомеи ревизионни комиссеи керда составаш а областной партийни конференце бахийта делегаташ а хержар.

Парте райкома секретаралла хержаб: А. Асталов, В. Смирнов, М. Магомгазиев.

Закарпатски область. Денгара ди массаза доал советско-чехословацки доазонна гарга кхоачаш латт дунен халкъашта юкъера «Дружба» яха нефтепровод. Чехословакеи Венгреи мехкдаьтта чакхдоахача предприятешка кхоачаргда кастта волжски мехкдаьтта.

Сурта тIа: даьккхача ор чу турбаш Iочуйохкаш йоалл Степан Невгода кулгалду № 5 йола механизированни колонна.

Л. КОВГАНА сурт.
ТАСС фотохроника.

КПСС XXII-ча съезда сийна шерра социалистически яхь а йоаржаяь, хьинаре къахьегаш я ГАРО завода инструментальни участка коллектив. Дунен тIа эггара дикагIа йола продукци мара ара ца хецара москвичаша дIадоладаь дика гIулакх дог гIоздаларца хьаллаьцад.

ХIаьта коммунистически къахьегама коллектива цIи яккха къовсам а лоаттабу цо. Дика къахьегаш ба токарь Соловьев А., слесарь Ковалев Н., фрезеровщик Иваненко П., напальщик Коробов В., кхыбараш а.

Сурта тIа: токарь Б. Арбузников.

И. ПЛИЕВА сурт.

КОММУНИСТАША ДУВЦ

ГIулакхаш дика лел «Красный молот» яхача завода коллективе. ВорхI бетта йола план тIеххкоачашъяьй цо. Парте кердача Программаи Уставеи проекташ кепа теха араяхаро политически къахьегамеи хьинар айдир машиностроителий коллектива юкъе, кхы а чIоагIагIа лоаттабу КПСС XXII-ча съезда сийна тIаийца декхараш кхоачашдара духьа болабенна къовсам.

Дукха ха йоаццаш КПСС Программа проект ювцаш партийни а болхлой а собранеш хилар цехашка. Коммунисташеи парте боацарашеи массава раьза а волаш къоабалдир из вай заман башха дика документ.

ХIанз, дукха ха йоаццаш завода юххьанцарча партийни организацешка коммунистий собранеш хилар. Цига коммунисташа йийцар парте кердача Устава проект. Устава проект къоабал а еш, цун цхьайолча положеней хьакъехьа дискуссеш йир коммунисташа, шоашта бакъахьа хета предложенеш тийлар.

Болат лоаладеча цеха партсобране доклад йир завода керттерча инженера нов. Ларионова.

Докладах лаьца къамаьл де аьнна эггара хьалха дош ийцар слесара нов. Шамсудинова. Цо къоабалъю кердача Устава проект. Къаьстта раьза хинна къоабалйир цо хадданза партийни организацей состав кердаяхара а хьалхле лелаелга тоадара а принцип ювцаш йола 25 параграф.— Цо новкъостал дергда,— аьлар цо, — керда партийни кадраш дегIаахара а уж хьалхле лелаеча партийни балха тIа ахийтара а.

ДIахо нов. Шамсудинова предложени йоалаю парте членалла баха кандидаташ кийчбеш йола институт дIаяккха а кандидатски стаж йоацаш нах парте дIаийбе а аьнна.

— Вай парте хьаийбу эггара толашагIа бола нах,— бакъъю цо ше енна предложени. — Уж культура лакха йолаш, политиках кхеташ, парте истори довзаш нах ба. Кандидаташ болаш цар ха яккхаро хIама лац царна.

Цу предложене чIоагIа дискусси гIоттайир. Цунна духьал къамаьл дир чон лоаладеча участка воккхагIа волча мастера нов. Садыкова, воккхагIа волча мастера нов. Дьякова, смена начальника нов. Петрова, цеха начальника нов. Гафта.

— Вай парте мугIараштa юкъе воагIача сага культурни боарам лакха хиннабар аьнна чакхдоалаш дац гIулакх,— йоахар нов. Садыкова,—ха деза из идейни гIулакхашта мелла чIоагIа ва, вай парте дисциплина кхоачашъюларгйолаш из вий, парте гIулакха из мел мутIахьа ва. Дукха ха йоаццаш воай цеховой организаце хинна гIулакх дагадагIаций вайна: члений кандидат хинна вай болхло дына гIулакхаш леладарах кандидаталара дIаваккха вийзар. Партена хийра бола, чIоагIа боаца нах парте мугIараштa юкъе ухаргбоацаш воай парти лорае декхарийла да вай.

Нов. Шамсудинова енна предложени ерригa собрани духьал а хинна тIа ца эцаш йитар, из харцахьа а лоархIаш.

Нов. Садыкова предложени елар юххьанцарча партийни организаце секретаралла водача коммуниста кхаь шерагеи, райкома секретаралла водачоа пхе шерагеи, обкома секретаралла водачоа итт шерагеи кхаччалца партийни стаж йIаьхъйойла аьнна. Ше енна предложени нов. Садыкова бакъъю къоначa коммунистий партийни кулгалхочун декхарех лоархIавергволаш опыт ца хиларца.

Партбюро секретара нов. Кориевас предложени йоалайир пенсионераши цIен-ноанойи производственни парторганизацешкара дIа а баьха, кердача Уставах вIашагIйохкаргйолаш йолча территориальни парторганизацешка дIачуязбе аьнна. Из динза даргдоацаш лоархI цо цхьаццадолча бахьанех производственни парторганизацешца лерттIа бувзам лоаттабе царга йиш ца хиларах, партвзносаш хьатела а партсобранешка аха а царна хала хиларах.

— Вай парте Устава проект шозза йийша чакхъяьккхай аз,— аьлар шихтовальщик волча нов. Харитонова,— цу тIа мелдолча хIаманна со раьза ва. Цу тIа дIахо дегIайоалаяьй чухьарча партийни вахара ленински нормаш. Устава проект йовзийта еза вай цехерча партийни боацача болхлошта.

Собране массава раьза а волаш къоабалйир КПСС Устава проект, коммунисташ декхарийла бир из кIоаргга Iомае а парте боацача болхлошта, инженерно-технически болхлошта, гIулакхерча наха из йовзийтилга вIаштIехьдаккха а.

И. МАЙОРОВ.

ХIАРАВАР ИСТОРИЧЕСКИ ДОКУМЕНТАХ ДIАКХЕТАВЕ

Парте Программа проект чIоаггIа терко тIаяхийта ювцаш ба Советски районера коммунисташ, берригa къахьегамхой. Парте райкомо дикка шербаьб из боккха лоархIам бола исторически документ дIадовзийта лелабеш бола наха юкъера кхетама болх.

ЛаьрххIа план а оттаяь парте райкома пропаганда отдело юххьанцарча парторганизацей секретарашца, лекторашца, агитаторашца совещани яьй. Цул тIехьагIа тайп-тайпарча наха юкъе 100 гаргга лекции доклади йийшай.

ЧIоаггIа терко еш йийцай партийнии юкъарчеи собранешка Программа проект. Массане а могаду цу тIа дувца хIамаш, хIаьта вай мехка коммунизм хьалъяра наькъаш цо белгалдеш хиларах, хIанзара тIехье коммунизме яхаргхиларах дог тийша а ба. ХIаьта цунга хьежжа тха районерча къахьегамхоша дош лу из парте Программа кхоачашъеча хьинаре дакъа лоацаш хила.

ХIанз районе шерра социалистически яхь яьржай. Керда декхараш тIаийду къахьегамхоша лакхарча хьокхамашца парте съезда накъа бахар духьа, лесозаготовительни комбината коллективо дош деннад 10 бетта план съезд хьаеллача денга кхоачашъе.

КПСС кердача Программа проекто хьинар айду къахьегамхой, керда къахьегама коталонаш яха уж тIахьех.

М. БОРЩОВА,
КПСС Советски райкома политпросвещене кабинета заведующи.

МЕХКДАЬТТАХОЙ ХЬИНАР АЙДЕННАД

КПСС Программа дегаш гIоз а даьха, партийни организаце хьалхленца ворхI шера план ханал хьалха кхоачашъяра, парте XXII съезда сийленца накъа яхара хьинаре къахьегаш я укх деношка «Октябрьнефта» телемеханизированни промысла коллектив. Коммунистически уйланца нах хьалкхебара гIулакхаш а ший болх а чIоагIа терко еш лелабу партийни организаце.

Технически прогресса, балхашта комплексни механизации автоматизации яра дешаш керте лоаттаду коллективо. Шин нефтепромысланеи скважинашта капитальни ремонт яра цехаи меттел хьаяьй телемеханизированни цхьа промысел. Кхычахьа балхашка хьожабе йиш йолаш 67 болхлои 11 инженерно-технически болхлои мукъаваьлар из гIулакх бахьан долаш, торо хилар техниках, транспортах, иштта кхыча торонех дикагIа пайда эца, мехкдаьтта даккхара а скважинашта ремонт яра а балхаш тоаде.

Партийни организаце хадданза йоакхо ю рационализацеи изобретательстваи дешай. 152 рационализаторски предложени еннай болхлоша укх шера, царех кердача ахчанца 80 эзар сом пайда а луш йола 100 предложени балха юкъейоалаяьй. Промысле хIара кхоалагIа вола болхло рационализатор ва. 700 тонн дукхагIа мехкдаьтта даккха вIаштIехьдаьлар рационализатораша нн. Цатурова, Данилова, Агаркова, Дроздова, иштта кхычар енна предложени юкъейоалаярах.

Инженераша нн. Блудова, Егиянца, иштта кхычар а хьадаьд насосно-компрессорни турбаш вIашкахьувзаеш дола дIоагIа. Халкъа боахама карагIдаьннарий выставке Москве дихьа а хиннад из дIоагIа, специалисташа чIоагIа мога а даьд из цига. Коммунистически къахьегама ударника нов. Креттонова еннача предложенех хьадаьд насосни штангаш вIашкахьувзаеш дола электромеханически штангови дIоагIа. Из дIоагIа геттара дика хилар гучадаьннад. ХIанз лаьттан кIалхара ремонташ еча ерригача бригадаша цу дIоагIаца ду балхаш. Лаьттан кIалхара балхаш чIоагIа аттача даьхад нов. Креттонова предложени юкъейоалаяро.

Инженераш, техникаш, болхлой юкъе а боагIаш творчески группаш вIашагIъехкай промысле, болх тоалургболча тайпара къестаду цар дуккха технически гIулакхаш. Инженераши болхлойи барта а болаш доккхий балхаш чакхдоах къахьегама овсарле лакхъяра, саго бу болх аттача баккхара. Коммунистически къахьегама предприяти яха цIи яккхара къахьегаш я хIанз промысла ерригa коллектив. Кхаь бригадои 47 болхлочои хIанзалехьа а яьккхай из сий дола цIи.

КПСС XXII съезда сийна доккхий социалистически декхараш тIаийцадар промысла коллективо: октябрь бетта 17 ди хьаотташ планал совнагIа эзараш тоннаш мехкдаьтта даккха, чурча торонех дикагIа пайда эцарца промысла балха дерригa технико-экономически хьокхамаш тоаде. Хьалха тIаийца хинна из декхар ханал хьалха толамца кхоачаш а даь, хIанз юха а керда декхар тIаийцад: планал совнагIа съезд хьаеллача денга эзараш тоннаш мехкдаьтта доаккхилга.

Йолаш йолча торонех пайда а эцаш, ер шу дIадоладелча денз промысла коллективо чакхдаьккхача тайп-тайпарча 231 геолого-технически гIулакхо йиш хилийтай лаьрхIа хинначул дикка дукхагIа мехкдаьтта даккха. Планал совгIа дуккха мехкдаьтта а доаккхаш, ханал хьалха кхоачашъяьй ворхI бетта план. Планах лаьрхIа хинначул 5,3 процент лакхъеннай къахьегама овсарле, мехкдаьтта даккхарга дIабода мах чухнахьа баккхарца 50 эзар сом ахча кходаьд, 500 эзар киловатт-сахьат электроэнерги кхояьй.

Социалистически яхье хьалхле лелаю коммунистически къахьегама бригадаша. Масала, скважинашта капитальни ремонт еш йолча мастера В. Соловьева кулгалдеча бригадо, скважинашта ремонт яра прогрессивни хьисапаш юкъе а кхувлаш, хIанзале а кхоачашъяьй капитальни ремонта шера план, хIаьта хIанз 1962-ча шера чотах балхаш деш а я из бригада. Парте XXII съезд хьаеллача денга шера планал совнагIа кхы тIа а шин скважина ремонт е дош деннад бригадо.

Скважинашта лаьттан кIалхара ремонташ еча кхоалагIча бригаде геттара дика къахьег лаьттан кIалхарча ремонта оператора М. Козлова, оператора помощника нов. Бойгиреева, тIаийцача декхарех 110 процент кхоачашъе езача метте, цар 115—117 процент кхоачашъю шоай балха нормаш. ШоллагIча методий цехе геттара дика хьокхамаш гойт коммунистически къахьегама ударникаша, тIоаний давлени лоаттаеча операторaша нн. Якубовеи Парчевскаяси. Оборудованега хадданза дика болх а байташ, геттара дика къахьег слесара нов. Абдулаева.

Планал совнагIа эзараш тоннаш мехкдаьтта а луш, сийленца кхоачашдергда телемеханизированни промысла коллективо ше тIаийца социалистически декхараш.

Г. ВОРОБЬЕВ,
«Октябрьнефта» телемеханизированни промысла партбюро секретарь.

Буровикий къонахчал

... Из дар дукха ха йоаццаш, № 40 йолча буровой юххе. ЦIаьхха «болх» болабир скважино. 300 атмосферага дIакхоачаш болча унзарча низаца чура араяйтар лоабата чорпа. Цунна тIеххьа йолаелар мехкдаьттаи газеи кIедж.

ОарцагIбаьлар буровикаш. Соцаш яцар 20 метр урагIъухаш хинна кIедж. Дуккха эзараш метраш даьржадар цицхаш хиннача мехкдаьтта мора дохк. Цхьа цIера сийг мара эшацар форд миссел боккха ала бала. Шоай дегIамаш ца ходеш, кIедж соцаяра духьа трубопровод кийчъеш, мехкдаьтта соцаде кIоагаш доахаш, лоабата еза чорпа кийчъеш бар буровикаш.

Массане а противогазаш ехкаяр. Уж ца хилча бIарг дIалакха а садаккха а йиш йоацаш дар мехкдаьтта хьажах дикъа дола фо. Шоайла къамаьлаш кулга оамалах дора цар, хIана аьлча кIежах ухача оазо хазийтацар къамаьл. Кулг-кара а чIоагIа лоралуш а бе безаш хилар берригa болх, инструментех сийг баргбоацаш. Массехк дийнахьа Iаламца бирса къовсам лоаттабир къахьегама турпалаша. Унзарча кхерама тIехьашка бовланзар уж. Iаламал котбаьлар нах. ДIакъайлар скважина.

Котбаьннараштa юкъе вайна гу дегаш гIоздаьнна бола къона гIалгIай; бурильщикий помощникаш Торшхоев Исрапил, Картоев Тайсум. Цхьа вежарий санна Iаламца къувсаш бар эрсий (бурильщик Коломыйцев Николай, бурильщика помощник Помякушин Борис), украинцаш (бурильщика помощник Драланчук Василий, бурильщик Федоренко Иван), татарин — бурильщика помощник Сайфутдинов Кламаджин, кабардинец — слесарь Гусалов ИсмаIал, хIире — механик Хадиков Исрафил, иштта кхыбараш.

Цар массане а хьахьекхар шоай хьинар, денал, къонахчул, Даьхе дукха езаш хилар. Царна массанена а цIераш тIаязъяь сахьаташ а деннад, къахьегама книжкаш тIа баркалаш дIа а яздаьд.

Тхона деза, тхоай сий долча турпалий цIераш ерригача республике дIайовзар.

А. БАКАЛЮК.

СЕРДАЛО
2-гIа оагI. 31 август, 1961 шу.

ДИКАГIА КИЙЧО Е ХЬАЙБАШ IАНГАРА ДАХАРА

ХьатIакхаьчад гуйран хьалхара денош, хIаьта цу тIеххьа доагIаргда догIаш, шелал. Хьожаргда вай «Ингушский» совхоза отделенейи «Кавказ» яхача колхозеи кулгалхоша хьайбай помещенеш мишта кийчъяьй.

Нагахьа санна хьайбай помещенешта цу совхозеи колхозеи яь яьннача ремонтага хьежача, из нийсса ах мара чакхъяьннаяц. «Кавказ» яхача колхоза шурий-товарни фермашка массанахьа а ийнаш Iотеха даьннад, пенаш топпар хьаьха а кIираш теха а даьннад. Из деррига а хьайбаш леладераша шоаш даь да. Хьайбаш леладерий бытовой хьалаш соахкарчул дикагIа да укх шера колхозе. № 1 йолча шурий-товарни ферме чуIе цIенош, бани хьалъяьй. Цул совгIа хьалдергдолаш кхы а чуIе ши цIа а да колхоза хьайбаш леладераишта. Колхоза гIишлош хьалъеш бола дукхагIа бараш колхозхой ба. ГIишлош дика а сиха а хьалъю, хIаьта а тоъал кхоачамбоацараш да цига.

— КхоалагIа шу да, — йоах колхоза прораба нов. Савина, детта доахан мукъа хийца чулоаттаде лаьрхIа кхий хьайбай шоллагIча боахаме хьалде доладаь. Нагахьа санна из кхий ханнахьа хьалдаь ца доаккхе колхоза хьайбай шоллагIча боахамера детта доахан чудохка кхы моттиг яц тха. Кхийна тхов тIабахийтаб, чугIоллара хьаьхад из, цунна догIаргдолча корий рамаш, барда чубувтта нийрч йолаш я. ТIера тIахьежача из кхий йистедаьннад аьнна хетаргдолаш дале а, данза диса а сихха де дезаш а дукха балхаш да цун чухьа. Доахан деттача зале станокаш яц, уж хIанз а хьае дага мара бац. Кердача базе йилла езаш канализаци я, помещенена гонахьа карт е еза. Хала болх ба канализаци юллилга, цудухьа из болх хIанззе дIа а болабаь, ханнахьа чакхбаккха беза. Нагахьа хIанзалца санна мара гIишлой материалашца тхо Iалаш ца дойя, из помещени хьалъяь яккха цхьа бутт совгIа ха езаргья тхона.

Ремонт дика яьй колхоза массайолча свинарникашка.

Цхьабакъда, кхы тайпа да гIулакхаш колхоза желашка. Масала, № 4 йола жел ца хьоахаш латта кхо шу дIадаьннад, гобаьккха чухьекхаш мух, сиглара доаггIача тайпара чуухаш догIеи лоаи да. Цу тайппара хьаханза я №№ 3, 5, 9 йола желаш, № 12 йолча желера а кхыча желашкара а жа Iуй чуIеш долча цIеношта ремонт яь яьннаяц.

Уж лакхехьа белгал мел даьха кхоачамбоацараш теркал а даь, сихха дIадаха деза колхоза правлене.

Кхы а вогIа да гIулакхаш «Ингушский» совхозе. Геттара воча хьала тIа я совхозе доахан чудоахкадергдола помещенеш. Цу гIулакха толашагIа йолча кхоалагIча отделенера диъ кхийи телятники доал доацаш, тесса йита я. Цхьаккха бIаргча клетка яц телятника чу, кийчданза да болх бу цIенош, детта доахан мукъа хийца чулоаттаду помещенеш, деха да тховнаш, кораш, наIараш. Цхьабакъда, из деррига а отделене низащца вIаштIехьдаккха йиш йолаш дар, хIана аьлча болхлой низ а хьунгара дIа мелъиккха гIишлой материалаш а совхозе кхоачамболаш я.

Массадолча кхийшта е езаш йола кагий ремонт — чуреи тIереи хьахар, кIираш тохар дояркаша шоаш даьд. Совхоза тоаяьяц жа чудоахкаду желаши жа Iуй чуIе беза цIеноши.

Совхоза кердача гIишлошта юкъе керттера я шоллагIча отделене хьайбаш леладераишта хьалъеш йола городок. Яхка хьакхарч чуухаргйолаш помещеней тIара гIовнаш хьалдаь даьннадале а, чура кхоачамаш даь дала гаьна да цига. Уж гIишлош хьалъяь йистеяхара совхоза бокъонца новкъостал де деза СМУ-10 а совхозий управлене гIишлошъяра отдело а.

Совхоза 1-ча отделене Iа даккха дезараш 400 етт ба, цхьабакъда, 300 етт чуболлал мара моттиг яц. 100 етт чуболлара эша помещенеш хьалъе бола а беннабац.

ШоллагIча отделене хIанз а йоацаш я 100 етти 150 кагий доахани чудохка помещени. Хьакхарч чуйоахка моттигаш ерригаш а ремонт эшаш я. Совхоза кулгалхой меттел, КПСС горком а горисполком а кхыметтел совхозий управлени а оарцагIа яла езаш, селла во латт Iай хьайбаш чудоахкадергдола помещенеш кийчъяра гIулакх.

Желашта ремонт елга во лелар отделеней кулгалхой мелал бахьан долаш да. Желашта ремонт яра эша петараш отделенешта гаьна яц, цхьабакъда, отделеней управляющеш шоашта наха хьу тIаярга хьежаш багIа.

ХIанз, беррига шоай низ а хьинар а тIа а дахийта вай мехка коммунизм хьалъяра, КПСС XXII съезда сийленца накъа бахара беррига юрта боахама къахьегамхой чуийнна боахкача хана, вIалла ла йиш йолаш дац хьайбаш дебадара а царгара йоала продукци алсамъяккхара а «Ингушский» совхозо иштта ледарло лелаяр.

Б. БУЗУРТАНОВ,
(тха собкор.).

Къахьегамхоша язду

ТХОНА НОВКЪОСТАЛ ЭШ

Массанена а ховш да, нагахьа санна лерттIа кийчъяь хьатташ, ялат чутоссаргдолаш амбараш ца хуле гурахьа кIа, хьажкIаш, гидуаргаш дукха йовлга. Из гIулакх во вIаштIехьдаьккхад Наьсарен района «Назрановский» совхоза Аьлти-Юртарча отделене. Комбайна тIара хьакхухьа хьажкIаш, гидуаргаш Iойоассае а фуна лаьрхIа уж чутовса а моттиг яц. Цу гIулакха бехке лархIа беза отделенена новкъостал ца деш бола совхоза кулгалхой.

Ховш ма дий гидуаргаш тIаьда йоллаше а чуэца езилга, хIана аьлча йокъаелча Iоухаш йов уж. ХIаьта отделене уж йокъае сушилка яц, цул совгIа тIаьда йолаш заготзерно дIа а эцац уж.

М. ГАГИЕВ,
отделене агроном.

ДИКАГIВОЛА КОМБАЙНЕР

Сунженски района «Победа» яхача колхоза дикагIболча комбайнерех цаI ва Умаров Ахьмад. Укх шера лоацчача ханеи дикеи 155 гектара тIара ка бола ялат хьакха а хьекха 2802 центнер аьрдар цо.

ХIанз «С-6» яха ший комбайн хьажкIаш чуэцаргйолаш тоаяьй Умарова. Тахан а тIехьа хьажкIаш чуэца аравала кийча ва говза комбайнер. Парте XXII-ча съезда дикача къахьегама толамашца накъа ваха лаьрхIад цо.

Н. ЕЗИКОВ.

СИЛОС ШИН ШЕРА ТОЪАРГЬЯ

Дика кийчо яьй хьайбашта доакъар Iалашдара Грозненски района № 15 йолча совхозерча къахьегамхоша. Силос дIайоллара болх дика вIаштIехьбаьккхаб хьакхарч лелаеча йиълагIча ферме. Планах 1000 тонн силос кийчъе езаш ба цига механизатораш, хIаьта цар дош деннад шозза дукхагIа из кийчъе.

Моша доакъар Iалашдеча къаьстта дика къахьег комбайнераша нн. Нуриева, Пушкарске, Усмаева, иштта кхыбараша.

С. КОСТИН.

СССР Iилмай Академе Комерча филиала Iилмахоша, республике дегIабоагIача хьайбаш леладеча боахама шортта доакъар хилийтара йоакхо а еш, дукха балхаш ду хьажкIаш кхеяра. ХьажкIий биологии агротехникеи Iомаеш даьхача дуккхача шераша хьахьекхад, мошача доакъарийнеи силосаи лаьрхIа республика ерригача къулбехьарча районашка хьажкIаш дIаер пайдане хилар. Дика гIулакх дича хIара гектара тIара 400—700 центнер моша доакъар доал.

Къилбаседе къаьстта долча хьалех хьажкIаш кхеяра гIулакх Iомадеш ба СССР Iилмай Академе Комерча филиала Iилман болхлой юртбоахама Iилмай кандидат П. П. Вавилов, Е. С. Болотова, В. И. Швецова. ХIара шерра-шера дика хьувкъ цар лелаю хьажкIаш.

Сурта тIа: СССР Iилмай Академе Комерча филиала биологически станце хьажкIий кхай тIа.

О. Кузьмина сурт.
ТАСС фотохроника.

Нокхарашта гIулакх дерашта

Гнилец яха лазар дIадоаккха керда способ

Гнилец яхар нокхара мозий дебаш хьахула дIа-юха дувла бIеха лазар да. Гнилец 2 тайпа да — «американски», европейски». Шаккхе а кхераме да уж. Нагахьа санна лазар кхийтта никх новкъостал ца деш битача, цо пайда ца баларал совгIа, нокхарий дов а тарлургда. Вай республике а я из долаш моттиг. Из лазар хьадоал цамогар долча а ейна йохкалуча а личинкашкара.

Гнилец дарж Iодаь мозий дола рамкаш дIа-юха хувцаш, нийсъеча хана, цамогаш долча нокхараша даьча мезаца нокхара мозий кхаьбача, никх Iоховш, цамогаш долча мозашцара никх къоастабеш. Мозашта лазар дIадала тарлургда инвентарага а хIаьта иштта нокхарий леладгчунга а гIолла, нагахьа санна уж цIена ца хуле.

Нокхара мозий леладеча массане а оттаьча правилаша маяххара гIулакх де деза, цхьабакъда, дукханеша дац иштта гIулакх, нокхарий унахцIено лораяра майоаггIара йоакхо яц, из бахьан долаш нокхарий дов.

Масала, советски района Ленина цIерахча колхозе Iай 94 никх белар. 1961 шера Iай нокхарий низ боацаш а кхоачам хиллал даа хIама доацаш а дар. Ведении района Ленина цIерахча колхоза нокхара мозий леладеча Мешиев Абаяс дика гIулакх дIадоладир.

Абай колхозе болх беш ва 1957 шера денз. 1958 шера колхозо нокхарий ийцар. Цига болх бе вахийтар Мешиев. 1961 шера нокхарий посека заведующелла хьожаву из. 272 никх ба колхоза. Царех 70 процент долча нокхарашта гнилец яха лазар хилар.

Абаяс дукха деш нокхарий леладарах дола литература. Цунна корайир биоветин яха антибиотик ювца моттиг. Ха ца йохийташ ший ахчах биоветин ийцар Мешиева. Из цу лазара дика молхаш я.

Из дар шекар чутесса мерздаьча хица кийчъяьча норсулфазонаца нокхарашта дарба деш хиннача хана. Бакъда нокхарий дерзацар.

Нокхарий леладара института вокхагIа волча Iилма сотрудника Н. С. Куликова (Рыбное, Рязански область) предложенех Мешиев нокхарашта биоветинаца дарба де волавелар, цхьан нокхара 15—20 грамм биоветин теха кийчбаь маркхал а бохийташ (цхьан рамкага 1—2 грамм). Маркхал чубола бургац теIаеш нокхарий бIена цицхаш а детташ дора дарба. 5—7 ди массаза доал тохаш 3-зза техар маркхал. Цкъара маркхал техача йохкаенна, тIаьда хинна моттигаш йокъаяла йолаелар, 57 никх бийрзар. ШозлагIа техача 100 никхи кхозлагIа техача юхедиса нокхарийи дийрзар.

Никх берзар маркхал дика тIакхачарга хьежжа.

Цу молхаща дарба даьчул тIехьагIа, нокхарий кхы цамогаш а хилānзар, е нокхарашта царех тIехьагIа зулам а даланзар. Цул совгIа никх дикагIа дегIабоагIаши цо модз дукхагIа а дикагIа а луши гIулакх хилар.

Кхыча колхозаша, совхозаша иштта нокхарий леладеча къаьст-къаьстача наха цу молхаща нокхарашта дарба дича бакъахьа хет тхона, нагахьа санна царна гнилец яха лазар хиннадале. Уж дарегIа а я, царца дика дарба а хул.

Гнилец яха лазар дIадоаккхаш дика дарба ду биомицина а.

Е. АЛЕКСАНДРОВА,
нокхарий леладара контора йоккхагIа йола зоотехник.

Бехктокхаме увз общественни порядок телхаераш

Укх тIеххьарча хана Грозненски районе чIоаггIа болх баьб цхьаццадолча гIулакхашца общественни порядок телхаеш а советски наьха сатем боабеш а лела хулиганаш уголовни бехктокхаме озара гIулакха.

Масала, дуккха хана денз цхьаннахьа а болх ца беш хиннав Садуев Узаип. 1961 шера 3 июле менна веха а волаш, Шаьлара Грозне йоагIача пассажирски автобуса чу низагIа чуваьннав из билет доаццашехьа а, автомашина лехкаш волчоа пхьарч Iийнад, массехказа батах хIама техай. Грозненски РОМ-е воалаваьв Садуев. ХIанз лаьца чу а велла, уголовни бехктокхаме эзав из.

Хулиганаш цхьац-цхьацца хинна ца Iеш, дуккха цхьана болаш а хул.

1961 шера 1 августе Грозненски халкъа судо дийцар 1961 шера 2 мае Шолжерча хьунагIа, баххалца менна а болаш Эдисултанов Зайндена урсаш детташ хала човнаш яь Хасимиков Сайпи, Хасимиков Алхазур, Эдисултанов Муса бехке беш дола уголовни дош.

Судо 6 шу суд йир Хасимиков Сайпена, Хасимиков Алхазура — 4 шу, Эдисултанов Мусийна — 3 шу.

Ленина цIерахча колхоза колхозник Я. Ф. Марченко менна веха а волаш колхоза правлене венав. Хулигански гIулакхаш доахкаш волча цо дуккха колхозхой болчча бIеха пхьарч Iийнад колхоза правлене председатела нов. Гагуева, Ильиновски юртсовета председатела нов. Жабина. Марченкона дуккхача хана нахахта валла суд яьй. Цу белгалдаьхача а дуккхача кхыча а гIулакхех гуш да, укх тIеххьарча хана хулиганаш аьрдагIбаьнна хилар. Цхьабакъда, духхьала дIаала деза уголовни бехкаш даьдар аьнна уж бIеха гIулакхаш дIадаха йиш ца хилар.

Общественни порядок телхаеращцеи харцахьа леларащцеи лоаттабеча къовсаме дакъа лаца деза ерригача общественни организацеша, халкъа дружинаша, новкъостий судаша. Зулам даргдола моттигаш хьалххагIе бIаргаго а ханнахьа уж дIаяха а еза.

Къаьстта чIоагIа теркалбеза корта бохо малараш тIехдаьхха мелаш бола нах. ДукхагIча хана довнаш доахараш а, урсаш деттараш а, кхыдола харцахьара гIулакхаш леладераш а уж хул. Хулиган лаца а лаьца, уголовни бехктокхам а баь чувеллачул тIехьагIа, цхьаккха бахьан шоай доаццашехьа цун га а доахаш, из кIалхарваккха гIертараш а нийслу. Масала, Первомайски яхача станице вахача Голубинцев Николая 1961 шера январеи апрелеи хулигански гIулакхаш леладаьд, шозза а 1 мая цIерахча колхоза колхозхоша цун га даккхар бахьан долаш судо чуволла суд ца еш кIезига-дукха бехк а баь витар из. Ший га доахилга а судо бе боаггIаш бола бехк ца белга а ховш, Голубинцев кхы а чIоагIа хьаьрваьлар. 1960 шера октябрь бетта клуба юххе цIаькха дов а даьккха, комсомольски организаце секретарь волча нов. Любина йийттар цо. Цул тIехьагIа ведар из. 1961 шера июнь бетта лаца а лаьца, чуволлалца ведда лийлар из. ХIанз кхозлагIа юха суде деннад Голубинцева дош, хIаьта цо шийна доаггIаш дола таIазар а хьоргда.

Хулиганашта чIоаггIа бехк бе беза ха хьакхаьчай. Хьехамцеи кхетамцеи обществага дулар а дайташ, цох хIама ца хуле, советски уголовни законодательства яххача тайпара низагIа уж бакъахьарча наькъ тIа а боахаш, районера хулигански гIулакхаш хоададе а тха районерча къахьегамхошка сатийнна болх беи салаIеи йиш хилийта а еза.

И. АЙДИНОВ,
Грозненски района прокурор.

Доакъар дика кийчду

Шин шера лаьрхIа доакъар кийчде а цул совгIа хIара Iатта 20 тонн силос йолла а лаьрхIад укх шера «Ингушский» совхоза 1-ча отделене. ХIанз силос йоллача болх беш я 6 автомашини 2 трактори. Силос хьокхаш ши комбайн йоалл.

Силоса лаьрхIа хьажкIаш хьокхача дика толамаш доах дикагIа волча механизатора Хидиров Жабраила. Ший комбайнаца хIара денна 800—900 центнер моша хьажкIаш хьокх цо. Кхай тIа болх бе ше аравалалехьа ший комбайн масса моттигера тоаяь кийчйир цо технически кхоачамбоацараш бахьан долаш кхай тIа сеца латта везаргвоацаш.

Цу тайппара дика къахьег механизатора Кортоев Билана. Цо «РСМ-8» яхача ший комбайнаца хIара денна 8—9 гектара тIара моша хьажкIаш хьокх. Планах хьакха езарел дуккха а дукхагIа я уж.

ДIайийнеи шоаш тIаьннеи баьцаш хьокхаш а доаханна Iа доаккхаргдолча доакъар тIаозаш а латт отделене.

Баха боаггIача тайпара парте XXII-ча съезда накъа бахар а КПСС исторически Программа кхоачашъяр а духьа къахьегаш ба хIанз отделенера беррига къахьегамхой.

М. КОТИЕВ,
1-ча отделене комбайнер.

Бежа Iу Дмитрий Зубков

Беча балха чIоагIа сутара саг ва Наурски района Ленина цIерахча колхоза детта доахан кхоабача черногаевски ферма воккхагIа вола бежа Iу коммунист Дмитрий Зубков. Фермерча доахана луш йола шура алсамъяккхара дукха беркат доал Зубкова ший болх дикеи хьисап долаши лелабар бахьан долаш.

Шу дIадоладеннача юххье, фермерча къахьегамхоша социалистически декхар тIаэцача хана, хIара Iаттагара 3000 килограмм шура яккха торо йолга къаьстта белгалдаьккхар Д. Зубкова.

Хадданза сийнача доакъарий тIа доахан доажадара гIулакх дика вIаштIехьдаьккхад. Эггара хьалха рожа тIа доажадир доахан, тIаккха кена тIеи суданка яхача баьца тIеи доажадир. Из болх Зубкова иштта дика вIаштIехьбаккхарах фермерча доахана луш йола шура хадданза алсамъювл.

— Тха ферма доахана шура тIаеттара керттера бахьан да, — йоах доярка Андреева Клавдияс, — Зубкова кулгалца доаханна гIулакх деш болча наха къа дика хьегар.

Фермерча къахьегамхоша семилетка кхоалагIа шу толамца чакхдоаккхаргхилар хьахьокх хIанзалца хьабаьча балхо. Юккъера лаьрхIача хIанзалехь а фермерча хIара Iатто енна шура 1982 килограммага дIакхаьчай.

Фермерча дикагIа болча дояркаша хIара Iаттагара кхы а дукхагIа яьккхай шура. Андреева Клавдияс — 2252 килограмм шура яьккхай хьалхарча ворхI бетта хIара Iаттагара. Цул дукха тIехьабусаш бац Мукманова Зинаида, Шелельо Мария, иштта кхыбараш а.

Божа дика боажабарца а къахьегамхошта, къаьстта а дояркашта, нийса хьехам теларца а хьайбашкара йоала продукци алсамъяккхара доккха беркат даьннад Зубковгара.

Зоотехнически а ветеринарни а балхаш дика леладарах доахангара дийнахь-бус йоаккха шура дикка тIакхийттай.

Дукха ха йоаццаш коммунистически къахьегама ударник яха цIи еннай Дмитрий Зубковна. Бокъонца йоагIаш енна цIи я из.

Коммунистически парте Программа проект ювцаш советски нах болча хана кхы а дукхагIа хьинар айденна къахьег Зубкова.

Вай мехка сихагIа коммунизм хьалъяь яккхара шийгара доаггIаш дола дакъа лоацаш ва бежа Iу Зубков Дмитрий.

В. МЕЛИХОВ.

Хозахета бувлац дына юкъера

30 шера Кунта-Хьажий мурдашта юкъе хиннача а дуккхача хана денз цар тхьамада хиннача а МагIалбика района Ачалкхерча Гогиев Iаддал-Мажита ше мурдех дIахадар дувцаш язъяьча статья тIа аьннад:

«Цхьанна а сага машар хила йиш йолаш гIулакх дац Кунта-Хьажий мурдаша а кхыча мурдаша а кхувш йоагIа йиIигаш деша аха ца могадар а кхыдараш а.

ХIанз аз дика кхетаду мурдаша леладу уж тайпа гIулакхаш Iовдала хилар. ДIаяхача замах юхедисача, пхьа лехар а кхыдараш а санна долча, мурдаша могадеш долча гIулакхашца машар хилар эхь лоархI аз».

Укх тIеххьарча хана вай республикерча газеташ тIа каст-каста арадувл уж тайпа къамаьлаш. Цу тайпара къамаьлаш ду даьлах тешаш болча мугIарегIарча наха, мурдий тхьамадаша, ца ховш дынах дIакхийттача кагийча наха, шоай вахарах дукхагIа йола ха далла ламазаш деш дIаяхийтача боккхийча наха.

ХIанз хала а новкъа а да царна дIаяхача хана шоаш тувлабенна лелар дувца, доацача хIамаех тешаш а «далла гIулакх деш а» шоаш йоаяь дукха ха дагаехача.

Сендухьа бувл уж нах дынах?

Цу хаттара жоп дикагIа доладургда уж нах даьлах теша сендухьа баьннаб, мурдашта юкъе фу бахьан долаш бахаб, дына боадонна юкъе цар тинна лелаш яьккха ха фу лехаш яьккхай хайча.

Ховш да, дIаяхача замалахь гIайгIа кхаьча ираз дайна цхьабараш шоай са теде гIерташ, вожаш «ший тайпа вахар» лехаш хинналга, кхоалагIчар — дына чура «бакъдараш». Цхьабакъда, уж деррига гIулакхаш леладара бахьан да вахарахи Iаламахи дола кхетамаш кIезига хилар. Дыно хьех, гуш дола дуне хинна ца Iеш, дынга гIолла мара довза йиш йоацаш гуш доаца дуне а да, яхаш. Шийна хало тIакхаьча наггахьа вола саг дына юкъе водаш хиннав.

Даьлах тешаш а воккха Кунта-Хьажий мурд а хиннача Акбиев Идриса укх тайпара дувц цу хьакъехьа: «ВIалла дага а доацаш хилар из деррига а. 1944 шера сай дезал а тIехьа Павлодарски области Лозовски районе ваха хайра со. ТIом болаш, воха хала ха яр из. Воча хьала кIалхара фу даь варгвар-хьогI яхаш сагота хьувзар со, бакъда, никъ корабагIацар. Иштта со сагота хьувзача хана каст-каста тхацига воагIаш вар Кунта-Хьажий мурдий тхьамада хинна Жатгиреев Дрес. Цо кхувлар со мурдаш вIашагIкхийттача, са кIалхардаккхара уйла е йоахар, новкъостал дергда аьнна дош делар».

Ца кхеташ мурдий тоабашта юкъе баьхкача наьха сакхетамах мурдий тхьамадаша пайда мишта эцар дика хьахьокх цхьаькха масало.

ЗIамига ши бер юхе а дусаш мар велар Ачхой-Мартане яхача Мусаева Кесирай. Кунта-Хьажий мурдех хиннача шоай «доттагIчун» дезал болча каст-каста ухар мурдаш. Цар уйлан тIа дIатIатайжар Кесира. ДIахорча ший вахара зуламе никъ хержар цо — спекуляци лелае йолаелар, бераш школе ца ухийташ соцадир. Веннача шоай доттагIчун дезал бахача цIагIа вIашагIбетталуча мурдаша, жерочо лелаю базар мога а еш, шоай тоабанна юкъе вигар 3-ча классе дешаш хинна, 12 шу даьна кIаьнк. Нанас доккхал дора ший воIо из никъ хьалацарах. Новкъостал деча хьисапе Кунта-Хьажий мурдаша ахчилгаши яа хIамилгаши телар цунна. Из деррига а мурдий тхьамада Умаров Абойи цун дикагIа болча гIончий Хасанов Махьмадеи, Налгиев Ахьмеи, Сельмурзаева Асхьабеи, кхычари кулгалца деш дар.

Из хул моллагIа хатар хиннача цIен-даь дезалашта, кIезига хьаькъал долча, шоашта йолча гIойлен мара бала боацача, коллективах хьадача наха.

Цхьабараша ды лелабу шоай «синош» къиноех «цIендар» духьа. Зуламаш леладаь нах ба ды лелабераш, цунга гIолла шоашта тIера къинош дIадаха гIерташ. Кунта-Хьажий мурдех а дын-исламах а ше хьахадар дувцаш Гогиев Iаддал-Мажита дика хьагойт, фу нах ба мурдашта юкъера бараш. Са мурдашта юкъе хилар 1951 шера вай советски строяна духьала мотт беттар бахьан долаш суд яь Евлоев ИсмаIалий Махьмад. ХIаьта хIанз ши сеcаг а йолаш сатийнна вахаш ва из. Цхьаькха мурд ва паччахьалкхен рузкъа лочкъадар бахьан долаш итт шу суд яь вола Кузьгов Iаьлий Махьмад. Уж тайпа нах кхы а дIахо дуккха бувца йиш яр...

Дыно хьех, лаьттан тIара вахар даьсса да, кхоана доагIаргдолча къематден лагIа мара дац из, цудухьа лаьттан тIара вахар дош доацар да; массаза а хургдолча къематден чухь баха нах кийчбалийтар духьа мара деннадац укх дунен тIара вахар, яхаш.

Дына хьехам коммунизм хьалъяра практикана духьал хилар хIанз массанена гуш долча хана дына керте латтараш гIерт дунен тIара керттерадар кхоана доагIаргдолча вахара йоакхо елга, цун уйла елга мара дац, яхаш шоаш беш бола хьехам бакъбе. Масала, бусалба дыно даьлах тешаш бола нах Iомабу хIанз «цIаккха лергбоацаш санна рузкъа лаха а кхоана лергболаш санна далла гIулакх де а».

Уж хьадагалаьца дош доаца хIамаш ларде а увттадеш бусалба дына керте латтараш гIерт даьлах тешаш бараш дыно дикадар мара ца хьехилгах, коммунизм хьалъяра цо новкъарле ца елгах, коммунистически хьисапе къахьегара уж тIехьа болгах тешабе.

Урус-Мартана района Алхазурово яхача юртарча молла Сулиманов Мутуша моллал ше дитар а дынах хьахадар а дувцаш, йоах: «моллал а ды а кхы юха кара эцаргдоацаш дита лаьрхIад аз. Даьлах тешаш бараштa аз хьехар ду дыно дувца доаца хIамаш айххьаза а хаьдда а дIадаха, цхьаккха тайпа моллаех, шейхех, кхыча ды хьехача нахах ма теша. Дыно деш дола харц хьехамаш дош доацар долга ха мегаргда аз уж дита доллашехьа а. Дыно деча харц хьехамаша вай халкъ дегIа ца а дайташ, боадонгахьа тIехьашкахьа тетт. Хьаьнала къахьегаро мара ираз лургдац наха».

Фу ираз лургда дыно наха? МалагIа дика гIулакхаш Iомадергда дыно наха, нагахьа санна бокъонца бакъдола хIамаш цо юхамаччахьа доахаш хилча? Дыно ма хьехий, дала ца аьлча, цун новкъостал доацаш е Iалам чу а, е обществе а, е сага вахар чу а цхьаккха хIама хувцалургдац, яхаш.

Дыно хьех, дала ше яздаьр мара хинна а дац, хила а хилац, хург а дац, хIаьта цудухьа цхьаккха хIама хувца сага низ а кхоачаргбац, яхаш. «Нагахьа санна из иштта дале, со дынах хьахадар а хьалххагIе а дала аьнна хиннад-кх хIаьта, — яхаш язду моллал а ды а дIакхессача Батчаев Хьамид молла. — Нагахьа санна дела волаш хиннаваларе, ший низах ца тешача со цо воаккхаргвацар. Саго ше хьаяьй низ бола машинаш, лаьттан искусственни спутникаш, хьалъяьй заводаш, фабрикаш, цо гучаяьхай атома къайленаш, Бетта тIа йихьай СССР вымпел; цун вайна бIарга ца гуча оагIон сурт даьккхад, космически кема урагIдахийтад. Фу даьд дыно? Цхьаккха хIама даьдац! ТIаккха, дуккха пайхамараш а овлияаш а массаболча дынца хинна «сийлахь-боккхий», массадолча хIаманна «низ кхоачаш» бола турпалаш а баьхача тхьоврарча хана хIана мегадац далла Лаьттан спутникаш меттел, цхьаккха тайпа машин а хьакхолла? Цу овлияэх цхьанне а ший тIехьенна хIана йитаяц цхьаккха самолет, электромотор, и. кх. дI. ХIаьта коммунисташа Юрий Гагарина цул тIехьагIа Герман Титова советски Iилмахой кулгащца хьадаьча «Восток» яхача кемацаспутникаца деррига дуне цецдоаккхаш тамаш хьахьекхай.

Даьлах тешаш бараш дына юкъера бувл цун боадони Iовдалалеи Iазап цар шоаш лайнадаь, сага сица а дегIаца а дика мелдола хIамаш цо доадендаь.

Дыно дувцар харц долга эггара дикагIа хьахьокх вай вахаро, вай мехка коммунизм хьалъяра практико. Цар хьех наха, шоай вахара дай, къайлагIара низаш а доацаш, уж шоаш хилар. Дына хьехамо йоах, наха кхетамаш эшац, кхетамаша наьха ираз доаду, нийсача наькъ тIара боах уж. Цудухьа даьлах «тешаш» хиннараш хIанз дикагIа кхетаде баьннаб дына хьехамо Iилманеи культуранеи карагIдаьнна хIамаш юхатетташ хилар.

Вай мехка обществана къахьегилга советски сага бокъо хинна ца Iеш, цун сийлахь декхар а да. Сийрда кхоане — коммунизм хьалъеча хьаьналча къахьегаро сийрдабоаккх наьха сакхетам, дына уйлашцареи тоабашцареи уж сихагIа хоадабу. Коммунизм хьалъеча толамаш дукхагIа ме доах, вай Iилмеи техникеи дегIа дукхагIа ме ух, наха дикагIа хов дыно дувцар дош доацилга а зуламе долга а.

ХIанз дерригача советски адамаша вай мехка коммунизм хьалъяра Программа — КПСС керда Программа ювцача хана, цу тIа дувца, кхоачашхиланза даргдоаца хIамаш теша а тешаш цар дувцача хана кхы а йоккхагIа торонаш лу дынах тешаш бараштa шоаш каралаьца харцахьара гIулакхаш дита.

Хь. БОКОВ,
КПСС Нохч-ГIалгIай обкомеи Грозненски горкомеи политпросвещене ЦIен консультант.

Гарггарча итт шера школе даха ха йолча дерригача берашта юкъара юкъерчеи цхьайтташерара политехническии, хIаьта йоаггIаш йола образовани а йоацаш халкъа боахаме боахкача кагирхошта 8 класса боарам болеи образовани лулга чакхдаккха.

(КПСС Программа проекта тIара).

АВГУСТОВСКИ ХЬЕХАРХОЙ СОВЕЩАНЕШ

Нохч-ГIалгIайчен районашкеи городашкеи чакхъяьннай августовски хьехархой совещанеш. Цига йиийцай КПСС Программа проект, школаш эргаяхара итогаш, парте XXII-ча съезда кийчо еча хана кердача дешара шера педагогически коллективашта хьалхашка латта декхараш.

Укх деношка цхьоалагIча Мая цIерахча саде хилар Грознерча школашкарча хьехархой совещани.

Докладаш яьча парте горкома секретара нов. Симарзина а халкъа образоване городской отдела заведующе нов. Малярова а совещане къамаьлаш даьраша а белдаьккхар, Грозне школаш эргаяхара а, хIаьта вахарца бувзам чIоагIбара а дуккха балхаш даьлга. Укх тIеххьарча шин шера дукхагIа хиннай цхьайтта шереи бархI шереи деша школаш. Шовзткъеи пхиъ школа я учебни мастерскеш йолаш. Дешархоша производственни говзалаш Iомаю.

Города школашка шоай болх дика бовзаш а вахарца бувзам болаш дешар хьехаш а дукха хьехархой ба. Царех ба А. А. Демина, Н. А. Кузьменко, А. И. Руднев, Б. И. Лопатухина, А. К. Масляева, В. А. Шиманская, иштта кхы а.

Къамаьлаш даьраша белгалдаьккхар дIахо а дикагIбарий опыт шерра дIа-юха йовзийта езилга. Пайдане хургда кхыча республикашкарча дикагIа йолча школай опыт Iомаеш хилча. ХIара хьехархочо лакхъе еза ший говзал, ший идейно-политически боарам. Цхьаккха во хьехархо хургвоацаш гIулакх вIаштIехьдаккха деза.

КПСС Программа проекто доккхий декхараш оттадаьд школашта хьалхашка. Уж сийлен декхараш кхоачашдара шоай деррига хьинар ураоттадаь къахьега декхарийла ба хьехархой.

Совещане дакъа лоацаш хиннараша массане а дегчура къоабал йир КПСС Программа проект, хIаьта дIахо школай болх тоабара, доаггIача бесса КПСС XXII-ча съезда накъа дахара мероприятеш тIайола решени тIа а ийцар.

Дешар дIадоладара кийча да

6 эзарнел совгIа бер деша а дагIаш 22 школа хургья укх дешара шера МагIалбике болх беш. Царех кхоъ болх беш болча кагирхоша дешаргдола юкъера школа я. Соахкарчул 1156 бер дукхагIа хургда укх шера школашка деша дагIаш. Дешархой совбаларга хьежжа дукхагIа хургба хьехархой а. 60 керда хьехархо тIавенав, царех юххьерча классашка хьехаргдараш 25 саг ва.

Соахка района ерригача школашка хьехаш 30 мара гIалгIаи нохчои хиннавеце, укх шера уж 50 саг гаргга хургба. Царех йизза образовани йоацаш бола беррига хьехархой институте а училище а заочно деша багIа. Квартиращцеи доагорцеи Iалашбаьб беррига хьехархой.

Керда хьадаь а школашта хьатIадаь а классаш хургйола 18 цIа тIакхийттад укх шера. Ханнахьа ремонт йистеяьннай ерригача школашка. Дуккхача школашта ремонт дешархошеи хьехархошеи шоаш яьй.

Школашта ремонт яра а кхыча гIулакхашта а дукха беркат даьлар «Малгобекнефта» НПУ предприятеша даьча новкъосталах. Школаш дешара кердача шерага шоай ханнахьа кийчъялара къаьстта дика новкъостал дир кIоаргга бурув деттача контора, СМУ, мехкдаьтта шоллагIча промысла, «Кавказ» яхача колхозо. Август бетта хиннача хьехархой совещане чIоагIа баркал аьлар цу предприятей коллективашта школай директораша а хьехархоша а.

— МагIалбике Iойиллача денз предприятеша укх шера миссел дукха новкъостал даьдац школашта,— аьлар ГорОНО заведующе нов. Сотникова.— БоккхагIбараша йизза берий йоакхо елга гучадоал цох.

ХьатIа а дена дешархошка дIакхачийтад 6250 книжка. Лоадама хIама ца эшшаш, беррига дешархой Iалашбаьб дешара книжкашца.

Бераша аьхки дика салеIад. 1000 совгIа дешархо лагерашка салоIаш хиннав, 264 дешархо тайп-тайпарча городашка экскурсе хиннав.

Школашка дешар дIадоладара мел эшар даь даьннад. 1-гIа сентябрь хьатIа а кхаьча дешар дIадоладаларга чIоагIа сатувсаш ба дешархой, беррига къахьегамхой.

М. БЕЛЯЕВ.

Дешархой раьза хургба

Дешара кердача шера дика кийчъеннай Веданара юкъера школа. Школана а инвентара а эшшача тайпара ремонт яь йистеяьнна цхьа бутт а баьннаб. 110 сага кхоачам хиллал цIенош кийчдаьд интерната. Школана бизза кхоачам а баь, хIанз хьехархой квартирашка озаш латт дахча. 22-ча августе хиннача педсовете хIара хьехархочоа дIахайнад ше малагIча классе, малагIча берашца болх бергба. Деша ца доагIаш цхьаккха бер ца дитара даьшца-ноаношца дукха балхаш леладу хьехархоша.

Берригача хьехархошта квартираш еннай. Керда баьхкача хьехархошта мебель а тIа-кIал диллар а деннад школа.

Август бетта 30 ча дийнахьа деррига бераш школе вIашагI а кхийтта, шоай классаш, хьехархой, классай кулгалхой дIабовзийтар дешархошка. 600 сомах дешара эщаш йола керда оборудовани ийцай. Книжкаш, тетрадаш, дешара балха эша кхыйола хIамаш Iалашъяьй.

Биззача кхоачамца дешара шу дIа а доладаь, дерригача бераша дика дешара тIехьа тIагIертта къовсам лоаттабе лерхI тха школа хьехархой коллективо.

С. САМОДИН,
Ведана юкъерча школа директор.

ДОЛАКОВА МАРЕМ

Наьха вахар тоадар духьа коммунистически партеи Советски Iаьдалои даь доккхий сийлахь гIулакхаш къаьгга хьагойт вай мехка шерагара шу массаза дала тоалуш латтача дешара гIулакхо, паччахьа замах баьде хиннача кагийча къамашка кхаьчача вахара сердалоно, городашка а юрташка а кхыча къамашца цхьана къахьегаш бола нохчийи гIалгIайи специалисташ бIаргабайча.

Хьаьнала а сий долаш а професси я хьехархочун яр. Дунен тIа эггара дикагIча общества — коммунизме вахаргвола саг хьалкхевар — из да хьехархочо кхоачашдеш дола сийлахь гIулакх.

Малав, «хьехархо» яха дош хьамсара ца хеташ. Шой даи нанеи санна дукха веза из дешархошта. Цудухьа дукха езаеннай Долакова Марема хьехархочун професси. Из 1957 шера денз Грознерча № 45 йолча школе 5—10 классашка английски мотт хьехаш я. Дукха беза цунна дешархой. Цун предмета тIехьависа цхьаккха дешархо вац школе. Школерча ерригача коллективо лоархIаш а сий деш а я Марем. Цудухьа укх шера март бетта шозлагIа городской Совете депутаталла хержай из коллективо. Партийни организаце цун производственнии общественнии гIулакхашка хьежжа 1960 шера КПСС членалла хьаийцай Марем.

Хьехархой професси санна дукха езаш цхьаькха професси я Марема. Из цергий лорал деш я стоматологически поликлинике. Цун вIаштIехьдоал школе хьеха а, поликлинике наха дарбаш де а, депутата декхараш кхоачашде а, цIагIарча зIамигача шин бера гIулакх де а.

Иштта денал а хьаькъал а долаш хьалкхеяьй Марем советски школа. 1-ча классе деша ягIар Марем да леча хана. Маремал зIамагIа цхьаькха ши йиIиги нанеи — уж бар беррига дезал. Нана вIалла дешар ца ховш яр. Цхьабакъда ше дийша еце а дезалга дешийта дезаш хилар дика кхетадора цо, берригача кхыча вайнаьха кхалнаха санна баьде вахар ше Iайша хилар бахьан долаш. Цунна ловра ший мехкарий вахар ираз долаш хилар...

Кхаь а йиша йистеяьккхай Киргизски паччахьалкхен университет. Царех массанех а хьехархой хиннаб. ШоллагIа йола Фатима Нохч-ГIалгIай хьехархой училище истори хьехаш я. ЗIамагIа йолча Раяй университет яьккхачул тIехьагIа аспирантура яккха а кхийнад. ХIанз я из Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен институте эрсий мотти литературеи хьехаш.

Марема дика кхетаду парте кердача Программа проекта тIара халкъа дешар эргадаккхара хьакъехьара декхараш. Кердача дешара шера хьакъехьа шийга хаттар дича аьлар цо: «Къона тIехье хьалкхеяр сай махулла дикагIа тоаде лерхI аз. КПСС ЦК соцама тIа белгалдаьккхача тайпара эргадаьккха тоадергда аз дешархошта иностранни мотт хьехара гIулакх а».

Цох хетта белгалдаьккхар цо вайнаьха йиIигашка дешийтар боккхача лоархIамера гIулакх хилар а цу деша цIенхаштта йоакхо е езаш хилар а.

Хь. ГАЛАЕВ.

Сийлен декхар

КПСС кердача Программа проекта тIа белгалдаь лоархIамегIа дарех декхар да коммунистически кхетамца къона тIехье хьалкхеяр. Из боккхача лоархIамера декхар кхоачашде дезараш тхоаш, хьехархой, хиларах чIоагIа доккхал ду аз.

Программа проекта тIа дувццача тайпара, кхоачам хиллал мах боацаш бераш чуэца йиш йолаш берий яслеш, детсадаш, школаш-интернаташ хургйола ха гаьна яц.

Из деррига а бакъду хIанз дикача толамашца эргаяьккха тоаеш латтача халкъа образоване системо.

Халкъа образоване система эргаяккхара декхараш кхоачашдаро торо хулийтаргья хьаькъалца бечеи физически балха юкъера бе башхало дIаяккха, коммунистически кхетамца нах хьалкхебе.

Дика кхетаду тха школа коллективо парте шийна хьалхашка оттадаь сийлен декхар. Укх шера тха школе дешаш 120 нохчашхеи гIалгIашхеи йола йиIиг хургья. Школа ремонт дика чакхъяьккхай, хIамаш тега керда мастерске хургья, дешархоша леладеш 5 гектар лаьтта да.

Тха коллектив чIоагIа барт тайна а хьалхашка латта декхараш кхоачашде могаргдолаш а я.

Доккхача хьинарца къахьега кийча болаш, парте Программа проекто дегаш гIоздаьха болаш дIадоладу тха хьехархоша кхоана керда дешара шу.

Р. УМАЕВА,
Шаьла районерча № 10 йолча школа-интерната директор,
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутат.

ТОКИОРА советски торгово-промышленни выставка. Выставке баьхкараш легкови автомашинашка хьожаш ба.

ТАСС специальни корреспондента А. Стужина сурт.

Тамашийна кхораш

Узбекски ССР. Дукха письмош ух колхоза садоводага Назаров Негматуллайга. Конверташ тIа я Киева, Ульяновска, Хабаровска, Алма-Ата, Львова, Краснодара, Москва, Ленинграда почтови штемпелаш. Селла чIоагIа мишта вайзав Балакбаши яхача юртарча колхоза садовод.

Дуккхача газеташ тIа май бутт чакхбоаллаш зIаммига мара йоаца информаци араяьнначул тIехьагIа дIадоладелар из деррига а. Цу тIа дувцар Андижански областа Хаджиабадски района Сталина цIерахча колхоза сомий беш хозъеш йолча тамашийнача гаьнех. Цхьан аьхки кхозза кхораш латаш я уж — июле, сентябре, ноябре.

Тамашийна кхораш кхебеш итт шера къахьийгад Негматуллас ший учeникаца Хурматов Матывалдеца. Укх шера хьалхагIа хьийкъа кхораш хIанз кхаьчаб.

СУРТА ТIА: шийга даьхка письмош хьаэцаш воалл Назаров Негматулла.

Л. Мейнерта сурт. ТАСС-а фотохроника.

Дика чакхъяьлар гастролаш

Укх деношка Грозне Саратовски оперни театра гастролаш чакхйоалаш, М. Лермонтова цIерахча театре тIеххьара концерт хилар. Дукха нах гулбеннабар театре. Уж баьхкабар лоаццача хана шоашта дукха безабеннача опера артисташка цIаькха а ладувгIа. ХIанз шозлагIа хиннай Грозне гастролашка ена Г. Чернышевске цIерахча оперни театра коллектив. Къаьстта дика хийтар Грознерча зрителашта репертуара юкъе укх шера керда спектаклаш хилар.

Гастролаш йолча хана гучадаьлар Саратовски оперни театра коллектив чоалхане спектаклаш увттае карагIдоалаш йолга. Цун репертуара юкъе дукха яр эрсийи доазол дехьарчеи классикий опернийи балетнийи произведенеш. Театра коллектива юкъе дукха ба йоккха талант йолаш а говза а артисташ. Иштта дукха ба говза илли оалаш бола къона артисташ а.

Гастролаш йолча деношка опера артисташ хилар Грознерча тайп-тайпара предприятей болхлошта спектаклаш увттаеш а. Массанахьа а беза ме тIаийцар уж.

Гастролаш чакхйоалаш парте Грозненски горкомои горисполкомои сийлен грамота елар Саратовски оперни театра коллектива, хIаьта дуккхача артисташа Нохч-ГIалгIай АССР культура Министерствас баркал а аьлар.

А. АБУКАРОВ.

Писателий Союза правлене заседани

Самардийнахьа Нохч-ГIалгIай АССР писателий Союза правлене шеръяь заседаш хилар. Заседане дийцача дешаех керттерадар, укх шера 29-ча июне «Сердало» газета тIа яьнна «Лоаман Iуйре» яхача альманаха шоллагIча номерах (укх шера араяьннача) А. Мякиева язъяь рецензи яр.

Цу рецензе хьакъехьа къамаьлаш даьча писателаша Муталиев Хь., Осмиев Хь., Яндиев Дж., Хамидов А., Ведзижев А., Зязиков Б. белгалдир нийса а гIалгIай литература дегIадоаладара гIулакхах дог а лазаш, из дегIадоаладе гIертарашта цIенача уйланца новкъостал де ше кийча хилар хьа а гойташ авторо из рецензи язъяь хилар. Альманаха тIа яьннача произведеней авторашта рецензе тIа еш йола критика а нийсеи кхетамцеи яь я, йоахар къамаьл даьраша.

Рецензе тIа дувцаш дола кхоачамбоацараш альманаха редколлеге балхаца долаш хилар бакъ а деш, писателий Союза правлене альманаха редколлеги декхарийла йир дIахо йодача хана долаш дола кхоачамбоацараш дIадаха а, ший болх тоабе а.

Заседани йистейоаллаш Российски Федераце писателий Союза делегацеца дукха ха йоаццаш ше Буряте яха хиларах дийцар Нохч-ГIалгIай АССР писателий Союза правлене председатела Р. Ахматовас.

С. СУЛТАНОВ.

Ред. зам. Д. Хаматханов.

БРАЗИЛЕРА ХЬАЛ

НЬЮ-ЙОРК, 28 август. (ТАСС). ХIанз а кхохкаденнеи къоаста ца луши да Бразилера гIулакхаш. Бразиле столицера хьаухача хоамех, конгресс цахаддаш заседанеш еш я. Президента декхараш ханна кхоачашдеш волча Мадзиллега тахан дуккхача депутаташа хаттараш даьд маршал Лотт лацара а, кепайоазонна тIахьожам оттабара а, профсоюзий бокъонашта доазув оттадара а хьакъехьа. Мадзилле жоп делар депутаташта, цу гIулакхех шийна ховш хIама а дац, «законаш кхоачашдергдола гIулакхаш а дергда» ше, аьнна. Цо цу тайппара аьлар, Гулартага телеграмма яхьийтай ше Бразиле юхакхаьчача мехка доал делга цо дIатIаэцар дехаш, аьнна.

Депутата-консерватора Вилигала конгрессе Iодийшар, цо яьххача тайпара хилча, военни министра маршала Дениса яздаь письмо. Письмо тIа йоах, «Гуларта мехка доал ший бе доаллаш хуле, цунна духьале е дага дац тIема низаш».

Вилигала деш лаьтта къамаьл юкъахдаьккхар бразильски болхлой партегара венача депутата Артуро Вирхилиос. Цо аьлар, уж тайп-тайпара йоахараш дита деза ха хьакхаьчай. Цо дIадийхар военни министро ше уж дешаш керда доахилга.

Депутатий палата вице-председатела Сержио Магальяэса аьлар: «Вай фийлал йолаш хила деза бокъонаш ехкача а, радиостанцеш дIакъувлача а, кепайоазонна тIахьожам увттабеча а ханеи берригача мехка сатем боабаьча а ханеи».

ПАРИЖ, 28 август. (ТАСС). Франс Пресс яхача агентства Сан-Паулора хоам бу, хIанз бразильски столице переговораши консультацеши еш латт «барт тоабергбола а гIулакхаш нийсдергдола а формаш кийчъяр духьа», яхаш.

Радио чу гIолла мехкага кхайкарал даьд президента декхараш кхоачашдеш волча Раньери Мадзилле. Цо халкъа дош делар, правительство «мехкарча хьалага дика хьожаш а конституцена тешаме йолаш а хургхиларах».

Бразильски радиос дийцачоа тIа а дегIа, Франс Пресс яхача агентства цу цхьан ханна хоам бир, Гуанабара яхача бразильски штата Iаьдало селхан саррахьа Гуларта духьала волча губернатора Карлос Ласерда деннача приказах федеральни радиовещанеи, телевиденеи, кепайоазон органийи помещенеш хьалийцай, аьнна.

ГАВАНА, 28 август. (ТАСС). Пренса Латина Флавио Таварес яхача агентства корреспонденто «Пиратибера» — Порто-Алегрерча (Рио-Гранде-до-Сул яха штат) губернатора дворецера хоам бу, цу лоархIамерча штата столицах, хетаргахьа, хIанз антиконституционни переворот яра духьалара бразильски центр хиннай», яхаш.

Укхаза двореце гулвеннав штата чиновникаш, журналисташ, милице викалаш а юкъе болаш вола ши эзар гаргга саг, яхаш язду корреспонденто, двореца гобаьккха оттаяь баррикадаши теха кIарцхал дола аьшксаьрги ба. «Пиралтиби» яхача дворецера цу тайппара баррикадашца юкъеерзаяьча федеральни эскара штабага кхаччалца 500 метр гаргга юкъ йоалл.

Штата правительство цу здане чу я федеральни тIема низаш лата мег яхаш ягIаш.

Штата столицерча профсоюзни деятелаша «демократически духьален комитет» вIашагIъеллай, хIаьта тахан, оршот дийнахьа йоккха забастовка йолае дага ба уж.

Тахан Iуйрийна 3 сахьат даьлча радио чу гIолла ше къамаьл деш Бризолла яхача штата правительствана керте латтачо аьлар, ше дворецера ара а варгвац, духьал а оттаргва, кхыметтел лаьттанца из Iошаьрйойя а.

Рио-Гранде-до-Сула тIема командоване дIакъайлай «Гауча», «Фарроупилья» яха радиостанцеш. Из хиннад болхлой, студенташ, «штатера деррига тIема низаш» тIема переворота духьале яра тIахьехаш Бризоллас даь кхайкарал цу радиостанцеша дIахьийначул тIехьагIа.

Тахан сарахьо губернатора Бризоллас дIадийхар штата правительства деш дола лоархIамера хоамаш дIакхайкадара эшаш йола «Гуанба» яха радиостанци Iаьдала кара ерзаелга. Бризоллай карарча милице отрядаша радиостанци хьа а лаьца, из бокъонца Iаьдала кара ерзаяра гIулакх сихха чIоагIдир.

Губернатора Бризоллайна тIехьа я законаш арадоаха ассамблея а штатера милиции профсоюзаши а.

ГАВАНА, 28 август. (ТАСС). Пренса Латина агентства беча хоамах, Белен яхача городе (Бразилия) бIаьш бола студенташ вIашагIкхийттача Штатий консульствона чухьийлхаб Жанио Куадрас отставке вахара духьала вIашагIъелла демонстраци еча хана.

Полице эккхаяьй демонстраци.

ГАВАНА, 28 август. (ТАСС). Пренса Латина яхача агентства Рио-де-Жанейрора хоам бу:

Болхлой организацешта гарга долча гIозараша дувц законность а президента пост хьалацара йола вице-президента Жоао Гуларта бокъо а лораяра тIехьа йоккха забастовка е лаьрхIа да шоаш, яхаш.

Хоам бу, хIанз сатем байна а кхохкам латташ а йолча мехкарча ерригача болхлой централшка сатувсаш ба Бразиле вице-президент Гуларта мехка юхаварга, яхаш.

ЛОНДОН, 28 август. (ТАСС). Рейтер яхача агентства Парижера хоам бу, Бразиле вице-президент Жоао Гуларт тахан Барселонера Париже юхакхаьчав бразильски конгресса делегацеца переговораш яра.

НЬЮ-ЙОРК, 29 август. (ТАСС). Ассошиэйтед Пресс яхача агентства корреспонденто хоам бу, хьалха хинна президент Куадрос Сантосера, хетаргахьа, Лондоне додача «Уругвай Стар» яхача английски пассажирско-грузовой кемаца дIавахав, яхаш.

Куадроса доттагIаша яхачох, цо аьннад: «Цар дIавохийт со, цхьабакъда, со юхавоагIаргва».

Конгора гIулакхаш

НЬЮ-ЙОРК, 28 август. (ТАСС). Элизабетвилера хоам бу, Катанге латтача ООН-а эскараша тахан сецца хьалийцай радиостанци, телефонни узел, почта а йолаш йола города юкъметтера ерригa пункташ, яхаш. ООН-а эскараша тIахьожам лоаттабеш я цу тайппара аэродром а катангски жандармере штаб чуйола здани а. Герзах дика тоаденна дола индийскии шведскии эскаращцара бронемашинаш а йолаш дола бIунаш Элизабетвилера керттера стратегически пункташ хьа а лийца дIаэттад. ООН-а эскараша лийцаб кхыча мехкий дуккха эпсараш, керттерча даькъе, Чомбе эскарца гIулакх деш бола бельгийцаш. Лийцараш Каминерча ООН-а базе дIахьожабаьб, цигара тIехьагIа шоай мехкашка дIабохийтаргболаш.

Ассошиэйтед Пресс яхача агентства корреспонденто беча хоамах, ООН-а викало Элизабетвиле хьакхайкадир, веррига а лаца везар Чомбе фецарча тIема низашка а жандармере а гIулакх деш вола 512 эпсар европеец ва. Цо белгалдаьккхар ООН-а эскараша хIанз чакхдоахаш дола гIулакхаш Адулай правительства даьча дехарах кхоачашдеш хилар а укх шера 21 феврале ООН-а Кхерамзлен Совето тIаийца резолюци кхоачашъе лаьрхIа деш хилар а. Цу резолюце тIа лаьрхIад, цкъа-дале, беррига бельгийски кхыча мехкийи тIемахой а ахтIемахой а Конгора арабаха.

ПАРИЖ, 28 август. (ТАСС). Франс Пресс яхача агентства беча хоамах, Конго Республика кердача премьер-министра Сирил Адулас укх деношка ООН-ага дехар дир «Катангерча цхьаболча кулгалхошка мохк бийкъа лоаттабайташ йолча кхыча мехкашкара зуламера элементаш юкъера дIайоахаргйола гIулакх де» аьнна.

Хоама тIа белгалду, переговораш е аьнна Чомбе Леопольдвиле вийхача Адулас яь предложени Чомбеси цун «кабинетои» тIаэца ца тигачул тIехьагIа мара хIанз шоаш чакхдаьха гулакхаш ООН-а эскараша дIадоладаь ца хилар.

ЛОНДОН, 28 август. (ТАСС). Рейтер яхача агентства корреспонденто Элизабетвилера хоам бу, ООН-а эскарий отрядаша тIахьожам лоаттабеча городе сатийна я яхаш. Пресса викалашка Катангерча ООН-а миссена керте латтача О. Брайнера даьча къамаьлах «операци аьттонца чакхйоалаш латт».

Элизабетвилера тIеххьара даьча хоамаша хьахьокх, Чомбе эскарцеи жандармереи гIулакх деш бола беррига кхыча мехкашкара эпсараш дIабахийтара хьакъехьа ООН-а яь решени дIатIаэцанза ца воалаш Чомбе хинна хилар. Рейтера корреспонденто хоам бу, «Сатийна хила» аьнна Чомбес нахага кхайкарал даьд, яхаш.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цIерахча кинотеатре.
Йоккха зал — **«Инспектор вар»**.
Долалу: 10, 2, 8, 10.
«Мукъа мух» шера экранни фильм.
Долалу: 12.
«ЙиIий бIаьсти».
Долалу: 4, 6.
ЗIамига зал № 1 — **«Сурилгаца йоагIа йоI»**.
Долалу: 8.30, 10.30, 12.30, 2.30, 4.30, 6.30, 8.30, 10.30.
ЗIамига зал № 2—**«Къона шераш»**.
Долалу: 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9.
ЗIамига зал № 3 Берий сеанс — **«Олеко»**.
Долалу: 9.30, 11.30.
«Къонал долалуча хана».
Долалу: 1.30, 3.30, 5.30, 7.30, 9.30.

«Родина» яхача кинотеатре.
«Ца йовзачун письмо».
Долалу: 8.45, 10.30, 12.20, 2.10, 4, 5, 7.40, 9.30.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 15, Телефонаш: редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара—2-45-48, партийни вахареи, экономикаи, письмойи отделий—2-25-72; корректорске—2-30-91;
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул, Сталина, 15, Телефоны: зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48, отделов партийной жизни, экономики и писем — 2-25-72; корректорской — 2-30-91.

1918 шерарча 11-ча августа цIерах йола типографи, г. Грозный, Революце проспект, 30/3.
Типография имени 11 августа 1918 года, г. Грозный, проспект Революции 30/3.

СФ03126 Заказ № 4719